

KAP Reform a FÖMI-nél: Áttekintés és tematikák

Kristóf Dániel, Olasz Angéla, Belényesi Márta,
Bognár Erika, Szekeres Ádám, Mikus Gábor, Balla Csilla,
Surek György, Nádor Gizella, Pataki Róbert, Rada Mátyás
(...)

Fénykép, Térkép, Fény-Tér-Kép 2015

Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

Földmérési és Távérzékelési Intézet

KAP kihívások, reform célkitűzések

Hazánk 2004-es csatlakozása óta **több ezermilliárd forint** összegű közvetlen és egyéb agrár-vidékfejlesztési támogatást hívhattak le a magyar gazdálkodók és a vidéki gazdaság további szereplői.

2015-től új szabályok szerint használhatjuk fel a rendelkezésre álló pénzügyi keretet.

Az Állam- és Kormányfők Európai Tanácsa úgy döntött, hogy megőrzi a kétpilléres (I. pillér- közvetlen támogatások és piaci intézkedések, II. pillér – vidékfejlesztés) agrárpolitikát, benne a közvetlen kifizetéseket. Ám egyúttal arról is döntöttek, hogy **a közvetlen támogatások egy meghatározó hányadát (30%)** kifejezetten az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatra kell fordítani. Ezt nevezzük **zöldítésnek**.

KAP kihívások, reform célkitűzések

Zöldítés elsődleges célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők egyre nagyobb mértékben járuljanak hozzá a mezőgazdaság alapját is képező környezet és természeti erőforrások megőrzéséhez (természeti erőforrások fennmaradjanak, biológiai sokféleség és a kultúrtáji berendezkedés ne sérüljön).

Minden gazdálkodónak, aki egységes területalapú támogatást igényel, **teljesítenie kell ezeket a gyakorlatokat**, hacsak valamilyen módon nem mentesül.

KAP kihívások, reform célkitűzések

A zöldítés három különböző gyakorlat összessége:

1. Állandó gyepek fenntartása

állandó gyepek minősülő területeket meg kell őrizni

2. Terménydiverzifikáció, azaz a növénytermesztés diverzifikálása, változatosabbá tétele

10 ha felett 2 növény - legnagyobb területen termesztett növény a szántóterület legfeljebb 75%-át foglalhatja el

30 ha felett 3 növény - legnagyobb területen termesztett növény a szántóterület legfeljebb 95%-át foglalhatja el

3. Ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA)

15 ha feletti gazdálkodóknak a szántóterületük 5%-ának megfelelő kiterjedésű EFA terület kijelölése

A KAP reform célkitűzéseinek teljesítéséhez a MePAR átalakításával kapcsolatos feladatok

1. A zöldítés követelményrendszere

- *Állandó gyepek fenntartása* miatt állandó gyepek és környezeti szempontból érzékeny gyepek fedvény kialakítása

- *Ökológia célterület* (terasz, fás sáv, fasor, táblaszegély, vizes árok, magányosan álló fa, fa- és bokorcsoport, kis kiterjedésű tó, vízvédelmi sáv, agrár-erdészeti hektár, erdőszélek mentén fekvő támogatható hektársáv, rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény, erdősíttett terület) lehatárolása

2. **Vidékfejlesztési támogatásokhoz kapcsolódó fedvények létrehozása** (vízviisszatartásra alkalmas területek, belvíz veszélyeztetett területek, erózióval veszélyeztetett területek, VTT kiterjesztése stb.)

3. A támogatási rendszer alrendszerét képező MePAR alapadatául szolgáló **képi adatok felülvizsgálata**, fejlesztése (DDM felülvizsgálat, 2015. évi országos légifényképezés) 1:5000 méretarány előírás miatt.

4. **A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapothoz kapcsolódó fejlesztések**

pl.: Tájéki elemek bővítése, 12%-nál és 17%-nál meredekebb lejtésű területek pontosítása

5. **Kapcsolódó alrendszerek fejlesztése** (területalapú támogatások távérzékeléses ellenőrzés, helyszíni ellenőrzés, interface kapcsolatok átalakítása, fejlesztése)

Ökológiai célterületek

„EFA” FEDVÉNYEK

A KAP reform célkitűzéseinek teljesítéséhez a MePAR átalakításával kapcsolatos feladatok

1. Állandó gyepek fenntartása

Állandó gyepek fogalma: Olyan a MePAR-ban lehatárolt gyepek, amelyek a mezőgazdasági üzemvetésforgójában öt vagy ötnél több évig nem szerepel.

Környezeti szempontból érzékeny gyepek: azaz a Natura 2000 gyepek

Elvégzett feladat:

- Olyan *vektoros integrált fedvényeket készítettünk* a MePAR felszínborítási adatbázis (továbbiakban MePAR fszb) időszora segítségével, amelyben szereplő területek Natura 2000 érintettsége követhető, valamint a legfrissebb MePAR fszb adatok alapján gyepek, vagy gyepeknek tekinthető felszínborítási kategóriák és a felszínborítás-változásuk évekre visszamenőleg követhető;
- Gyep *előfordulás valószínűségi állományokat állítottunk elő* az előző pontban elkészült integrált gyepek fedvény által lehatárolt területekre, 2014-es *műholdfelvételek osztályozása alapján*.

A felsorolt két pillér együttes vizsgálata biztosította a vizsgált területek besorolását.

Eredményképpen előállt két folt szintű előzetes állandó gyepek fedvény, amelyek közül az egyik a környezeti szempontból érzékeny, a másik a nem érzékeny gyepeket tartalmazza.

A KAP reform célkitűzéseinek teljesítéséhez a MePAR átalakításával kapcsolatos feladatok

1. Állandó gyepek fenntartása

Folyamatban:

Az előzetes állandó legelő fedvény véglegesítése

Indok:

Minden évben a 2015-ben megállapított értékhez kell majd viszonyítani az adott évi állandó gyepek méretét

Magyarországnak **2015-ben meg kell állapítania az ország teljes mezőgazdasági területéhez viszonyított állandó gyepek arányát** (referencia arány). Ha ehhez a referencia arányhoz képest az állandó gyepek aránya **5%-nál nagyobb mértékben csökken**, és az állandó gyepterületnek minősülő földterület tárgyévi összterülete is legalább 0,5 %-ot meghaladó mértékben csökken, akkor **visszaállítási kötelezettség!**

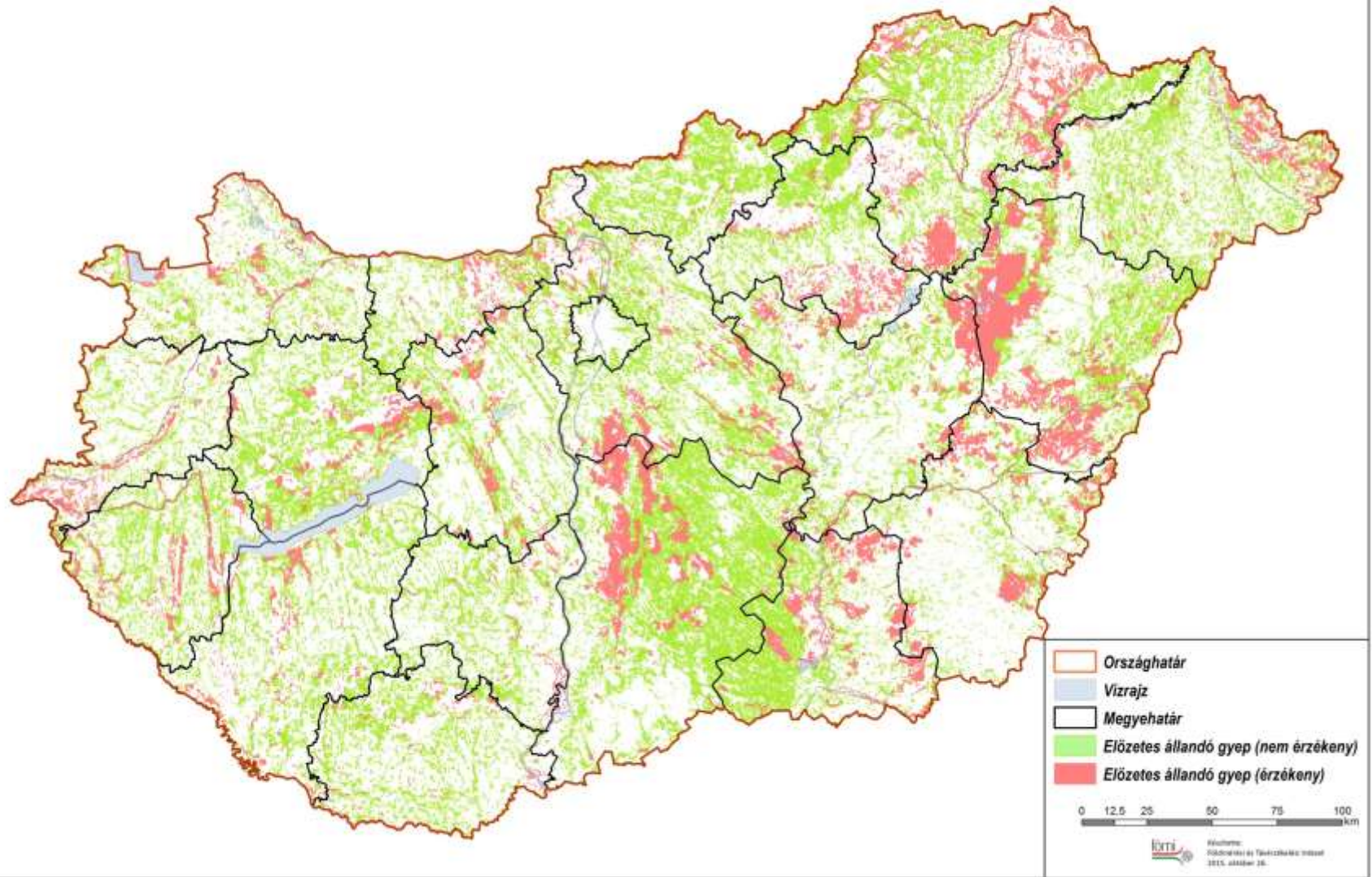
A KAP reform célkitűzéseinek teljesítéséhez a MePAR átalakításával kapcsolatos feladatok

1. Állandó gyepek fenntartása

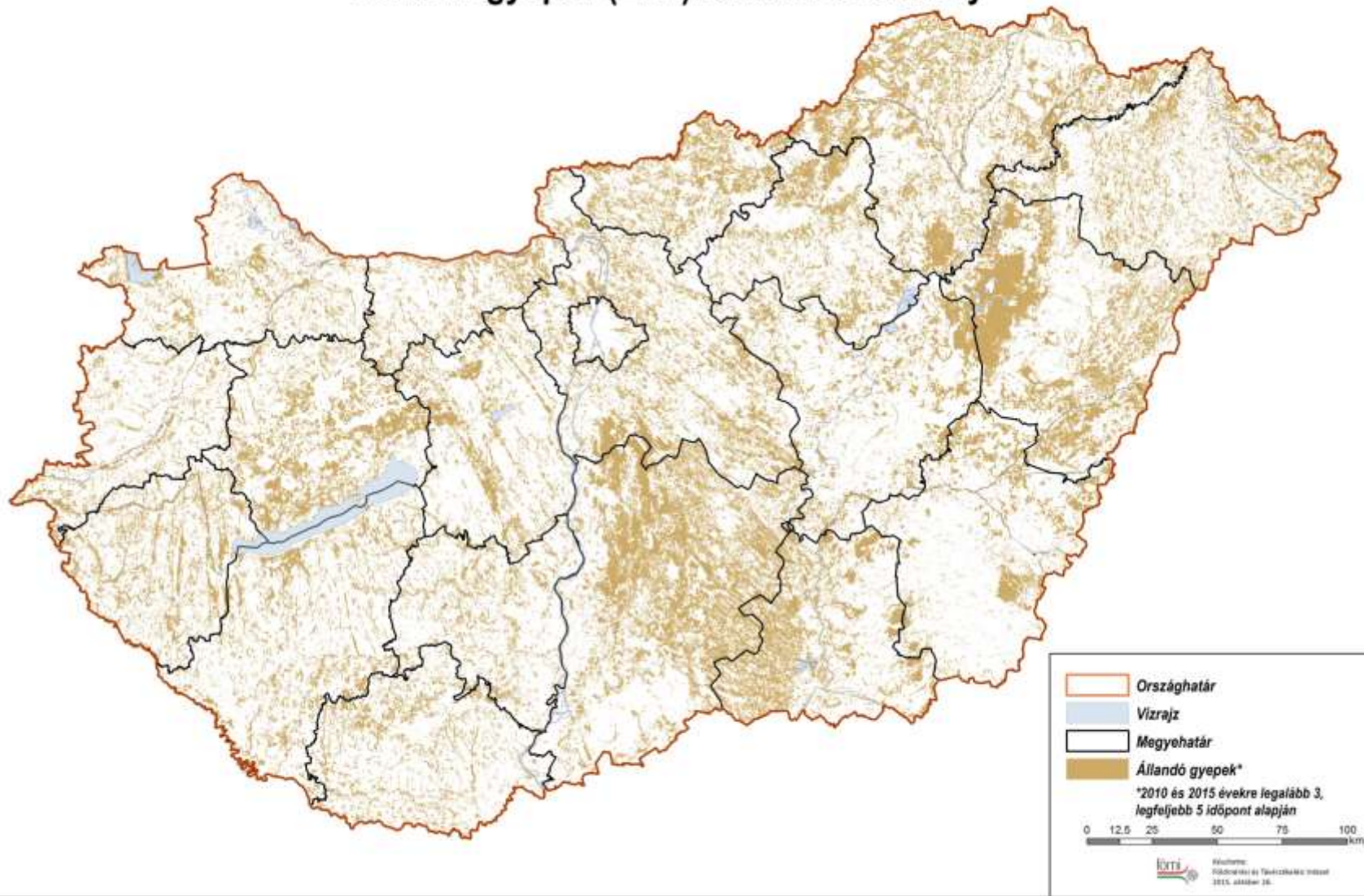
Folyamatban:

- A végleges állandó gyeplehatároláshoz további vizsgálatokat végeztünk:
 - Készítettünk egy „kiegészítő gyept” fedvényt a legutóbbi felszínborítás szerint nem gyeptes, de az idősorban valamikor gyepeként szereplő területek lehatárolására – nehogy valami kimaradjon
 - 2010-es és 2015-ös úrfelvétel-időorra is elvégeztük az osztályozásokat (**Id. Petrik Ottó előadását a témában**)
 - Figyelembe vettük az MVH és a FÖMI terepi méréseit a legutóbbi 5 évből
 - Kiegészítő terepi méréseket végeztünk, elsősorban a bizonytalan területek besorolása érdekében
- Mindezen információk alapján a „végleges” állandó gyeptoltok lehatárolása támogatott vizuális interpretáció alapján történik.

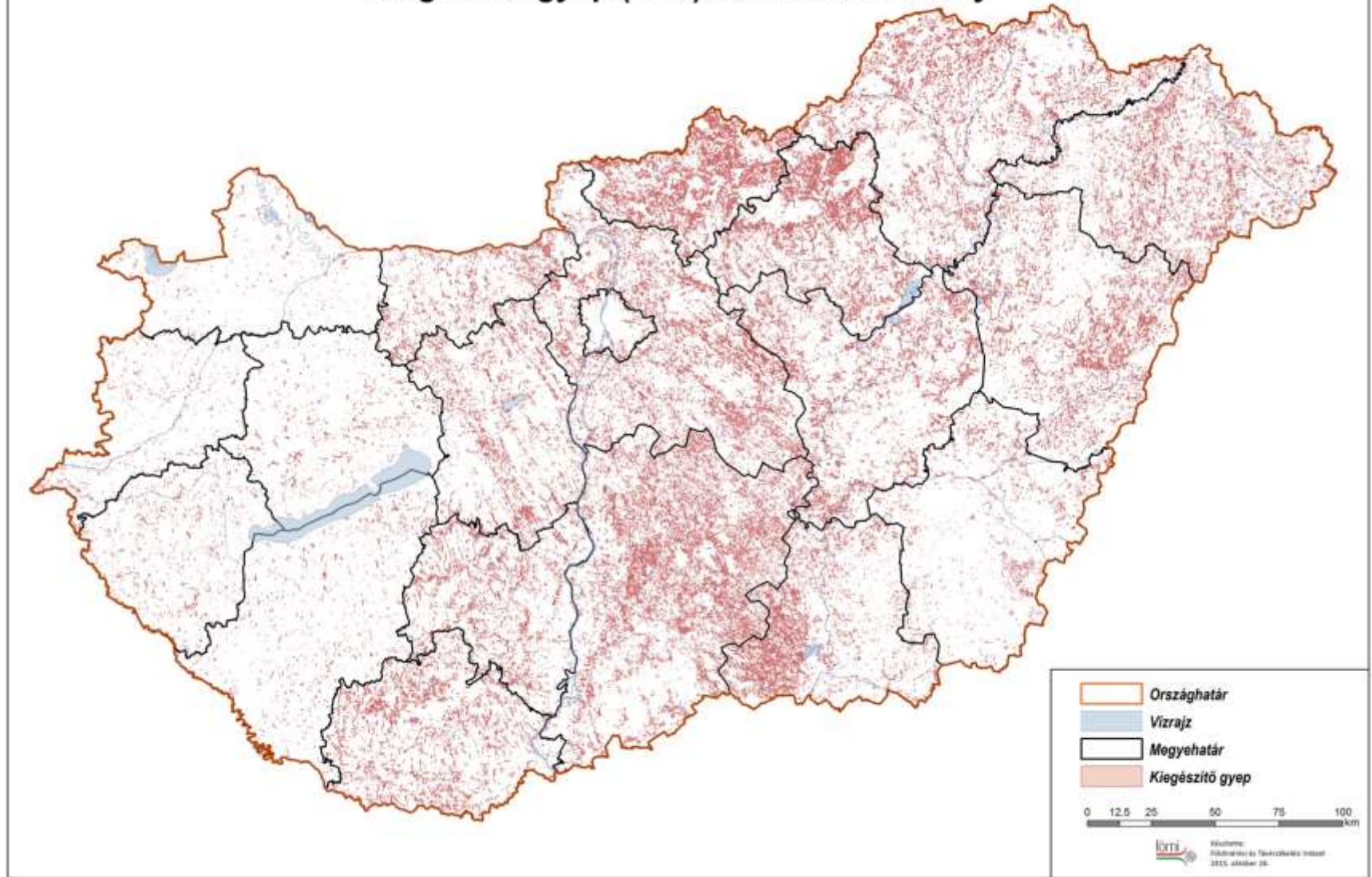
Előzetes Gyep KAP tematikus fedvény

Állandó gyepek (EFA) tematikus fedvény

Kiegészítő gyep (EFA) tematikus fedvény

A KAP reform célkitűzéseinek teljesítéséhez a MePAR átalakításával kapcsolatos feladatok

2. Ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA)

Ökológiai jelentőségű területek típusai

- Parlagon hagyott földterület
- Terasz
- Tájelemek (fás sáv, fasor, táblaszegély, vizes árok), továbbá a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapotban védett tájképi elemek (kunhalom, gémeskút, magányosan álló fa, fa- és bokorcsoport, kis kiterjedésű tó)
- Vízvédelmi sáv
- Agrár-erdészeti hektár
- Erdőszélek mentén fekvő támogatható hektársáv
- Rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény
- Erdősített terület
- Ökológiai jelentőségű másodvetés
- Nitrogénmegkötő növényekkel beültetett területek.

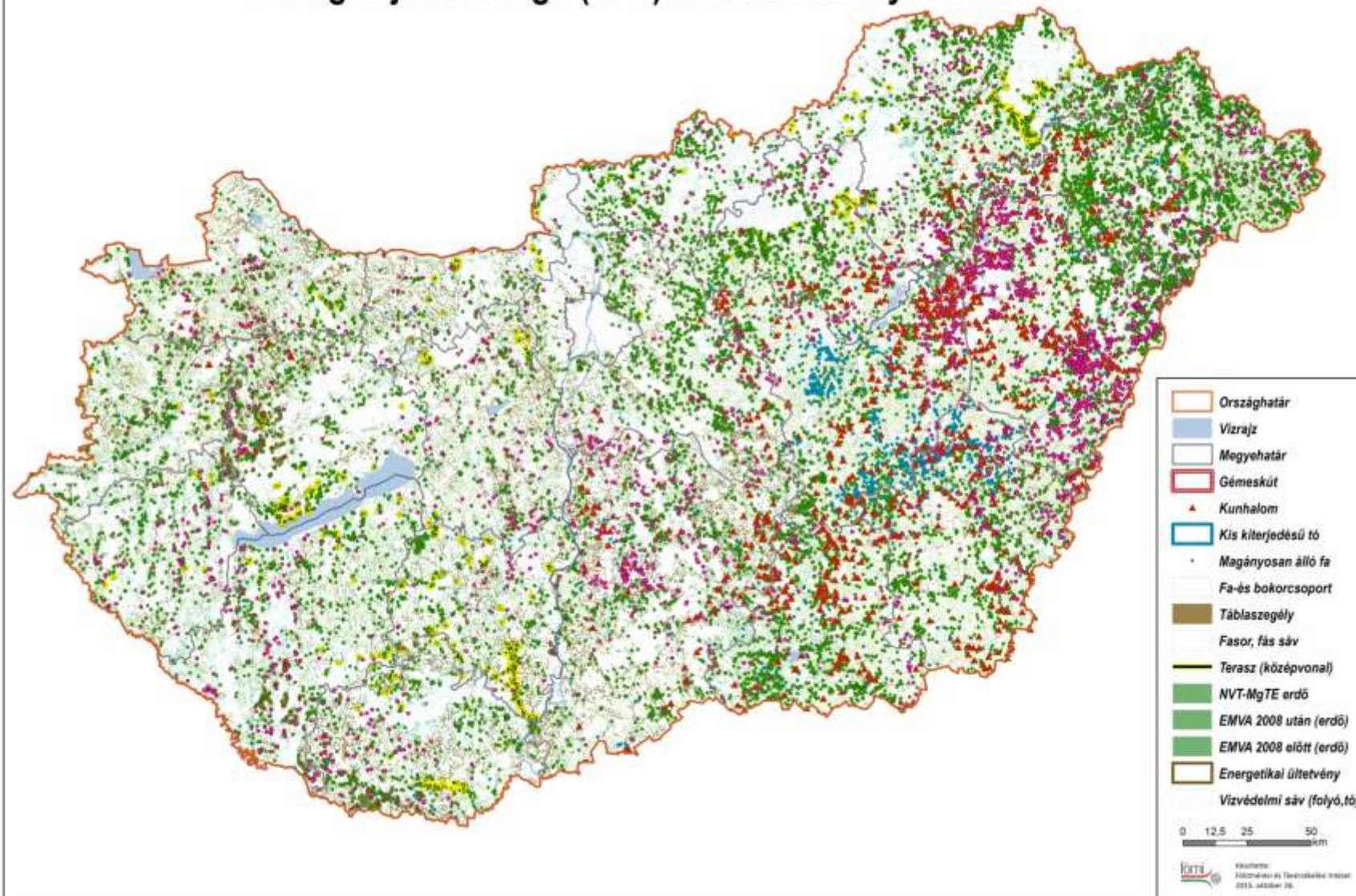
A KAP reform célkitűzéseinek teljesítéséhez a MePAR átalakításával kapcsolatos feladatok

2. Ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA)

Elvégzett feladat:

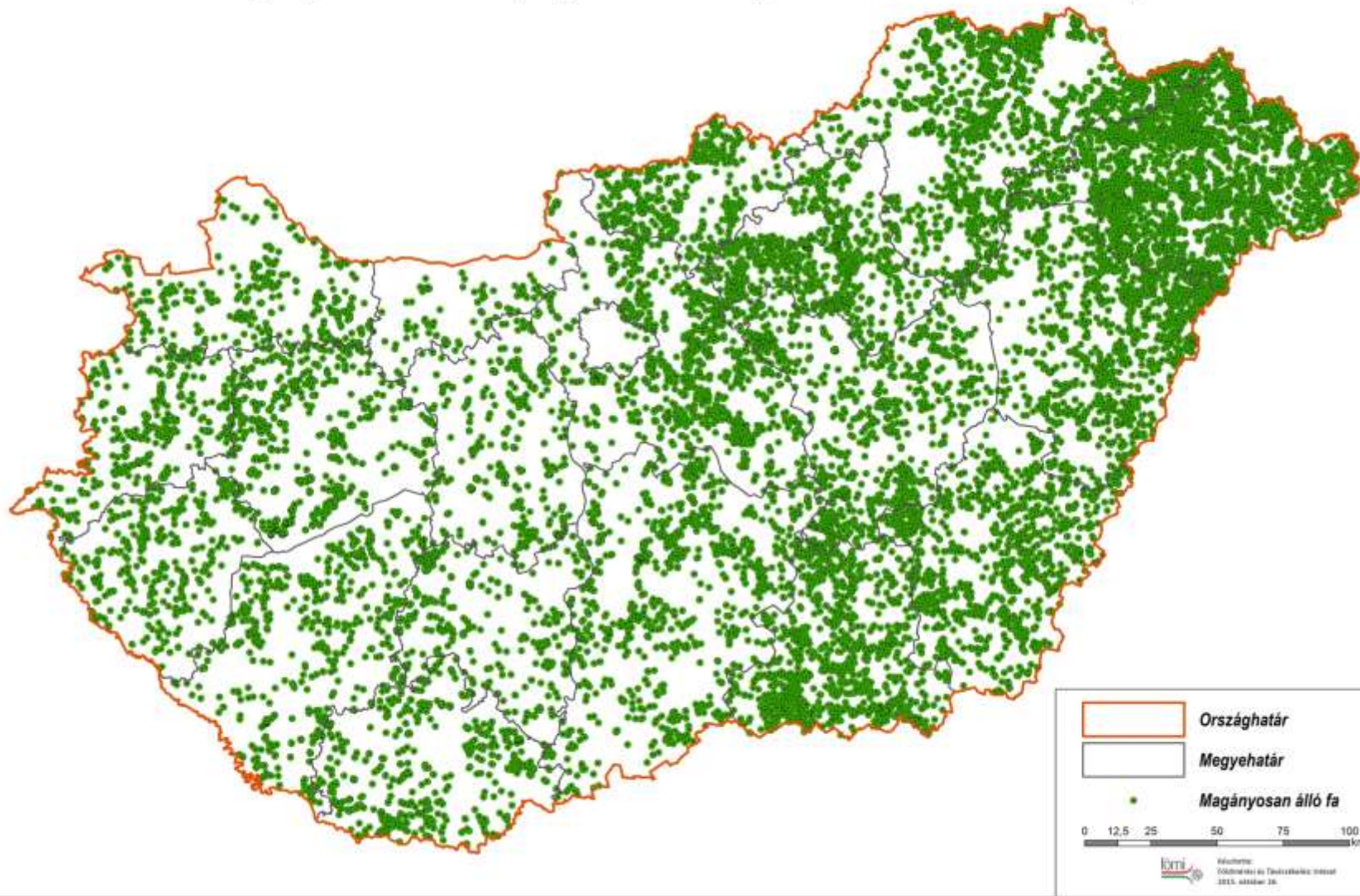
- Terasz
- Tájelemeken és azon belül is a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapotban védett tájképi elemek (kunhalom, gémeskút, magányosan álló fa, kiterjesztett fa- és bokorcsoport, kis kiterjedésű tó)
- Vízvédelmi sáv
- Rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény
- Erdősített terület

Ökológiai jelentőségű (EFA) területek elhelyezkedése

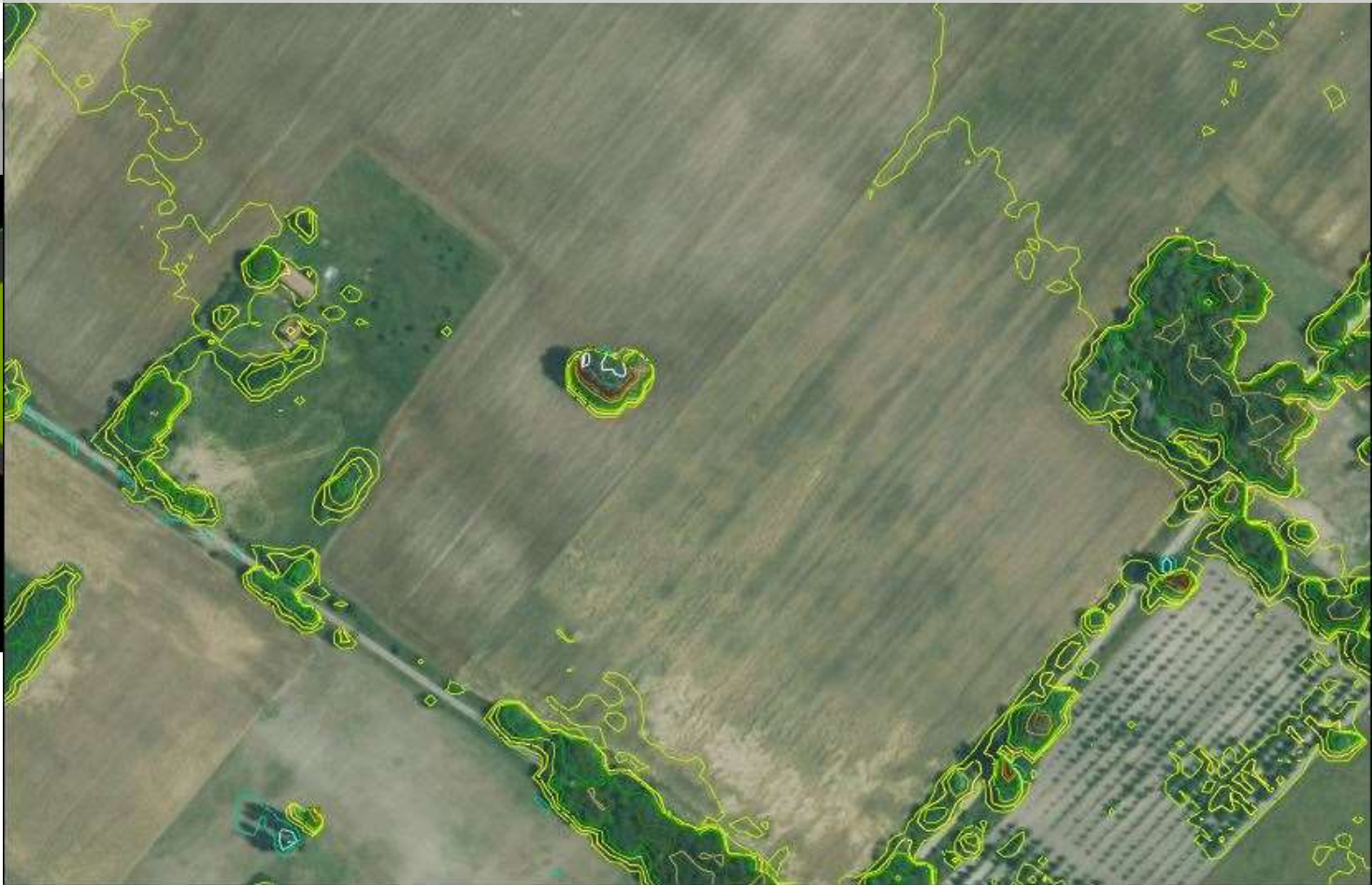
KAP Reform a FÖMI-nél: áttekintés és tematikák
Fény-Tér-Kép – KRF, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

Magányosan álló fa (Tájelemek EFA) KAP tematikus fedvénye

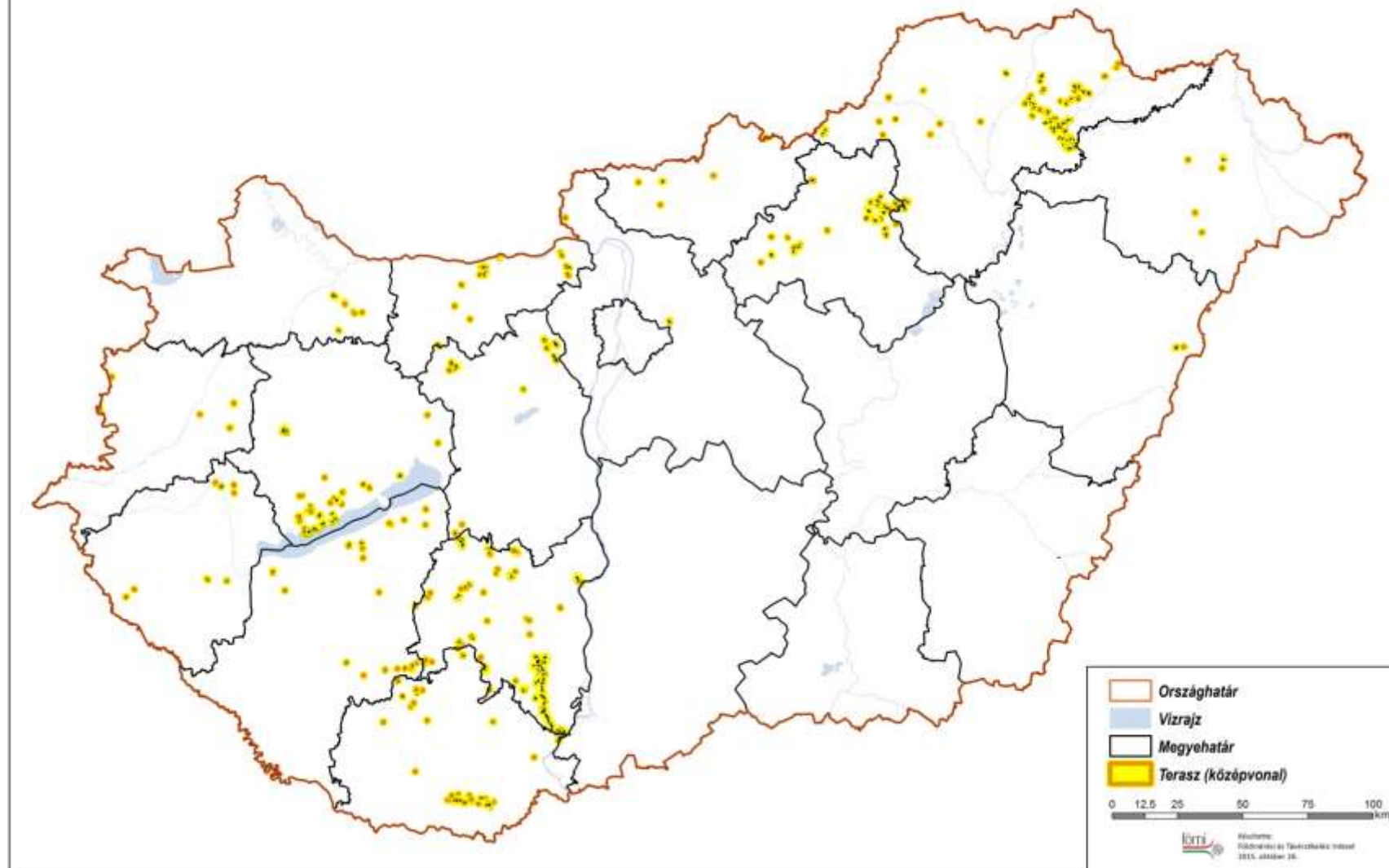
Magányosan álló fák fedvényének előállítása

Generált DFM-mel, szintvonalas ábrázolással

KAP Reform a FÖMI-nél: áttekintés és tematikák
Fény-Tér-Kép – KRF, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

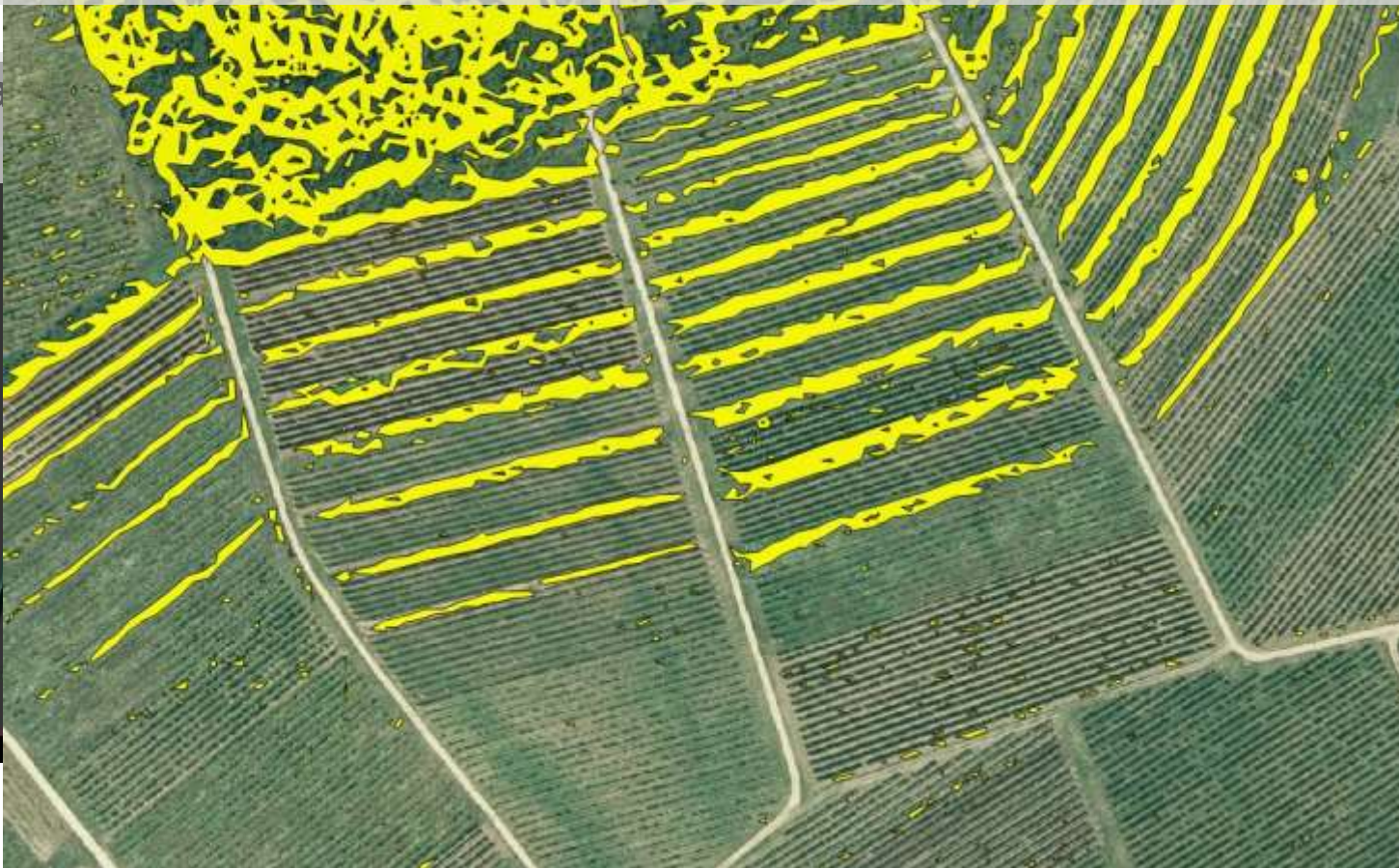
Terasz (Tájelemek EFA) KAP tematikus fedvény

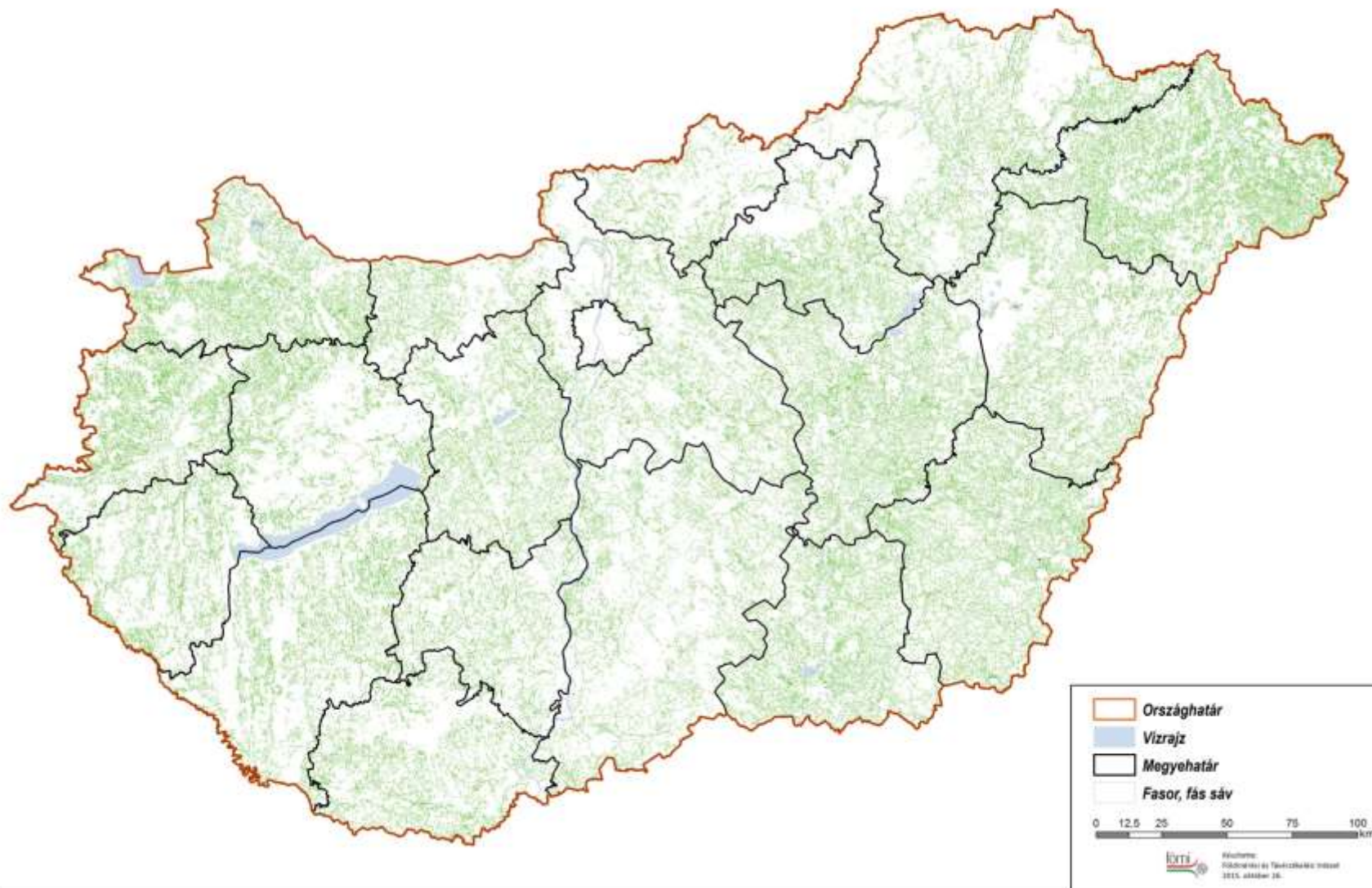
KAP Reform a FÖMI-nél: áttekintés és tematikák
Fény-Tér-Kép – KRF, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

Terasz fedvény előállítás

Teraszos terület ortofotón a lejtőkategória szerinti osztályozás eredményével

Fasor, fás sáv (Tájelemek EFA) KAP tematikus fedvény

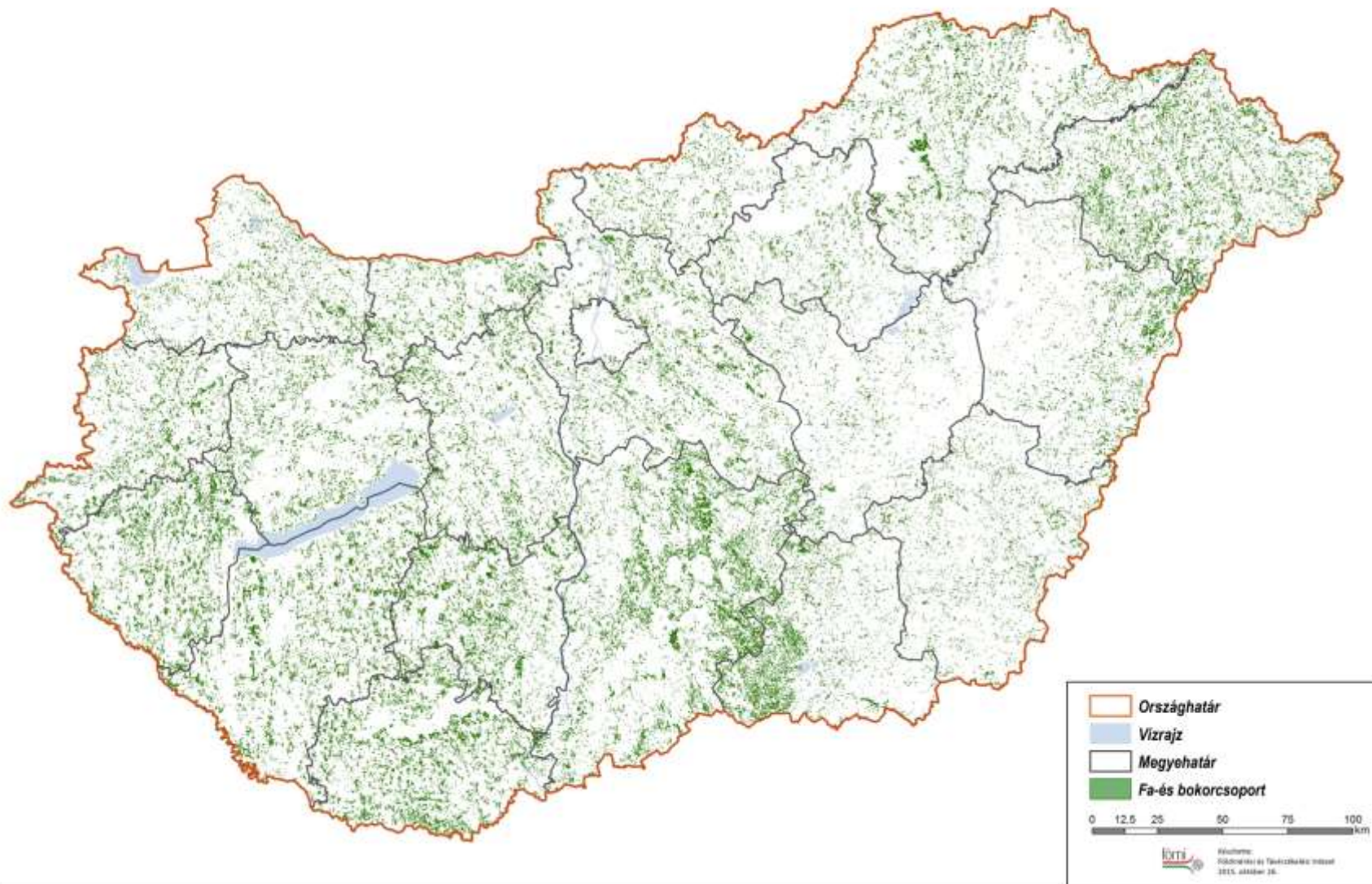
Fasorok, fás sávok detektálása

Relatív magasság-különbség >5 m

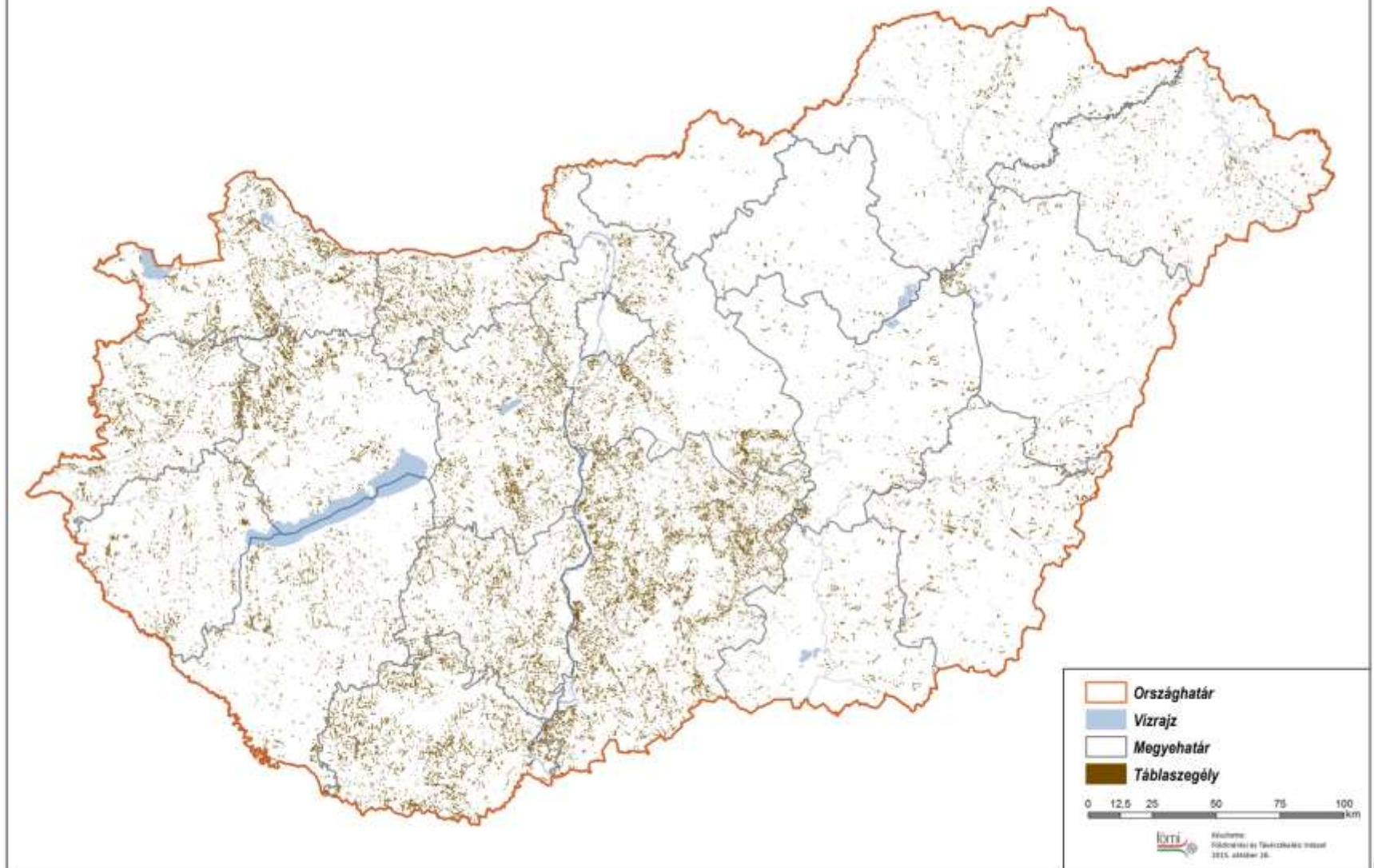
KAP Reform a FÖMI-nél: áttekintés és tematikák
Fény-Tér-Kép – KRF, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

Fa- és bokorcsoport (Tájélemek EFA) KAP tematikus fedvény

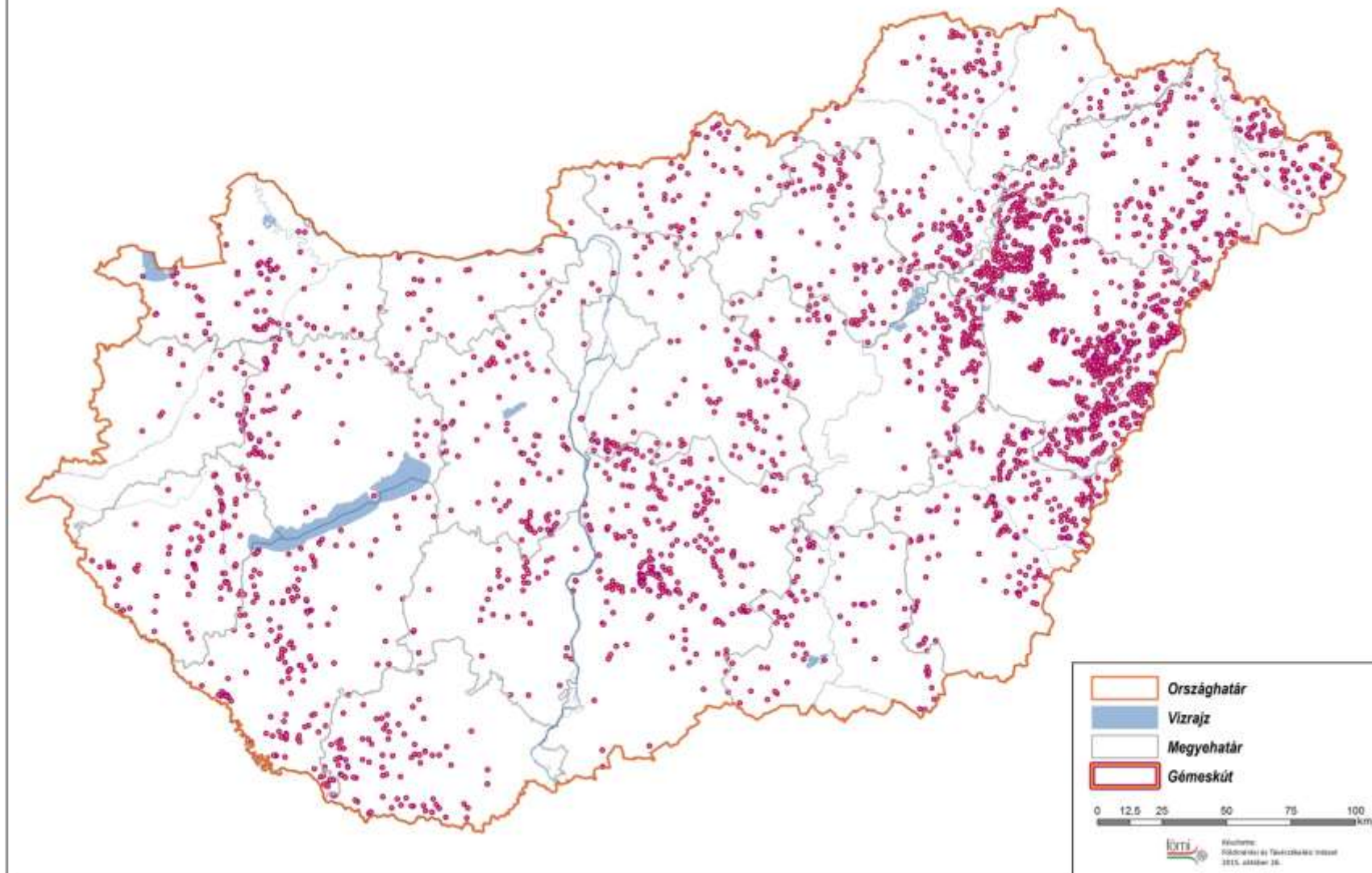

KAP Reform a FÖMI-nél: áttekintés és tematikák
Fény-Tér-Kép – KRF, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

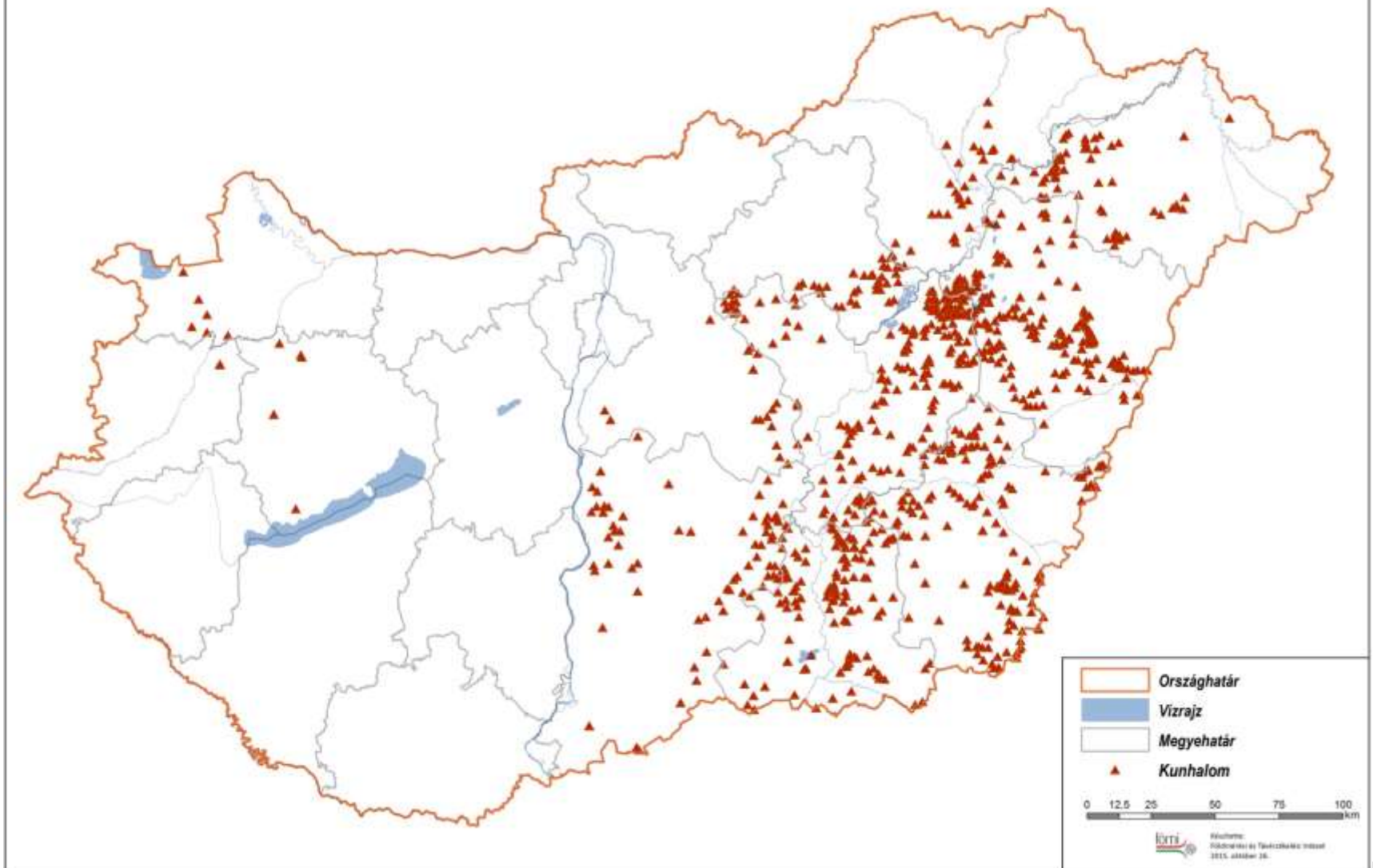
Táblaszegély (Tájelemek EFA) KAP tematikus fedvény

Gémeskút (Tájélemek EFA) KAP tematikus fedvény

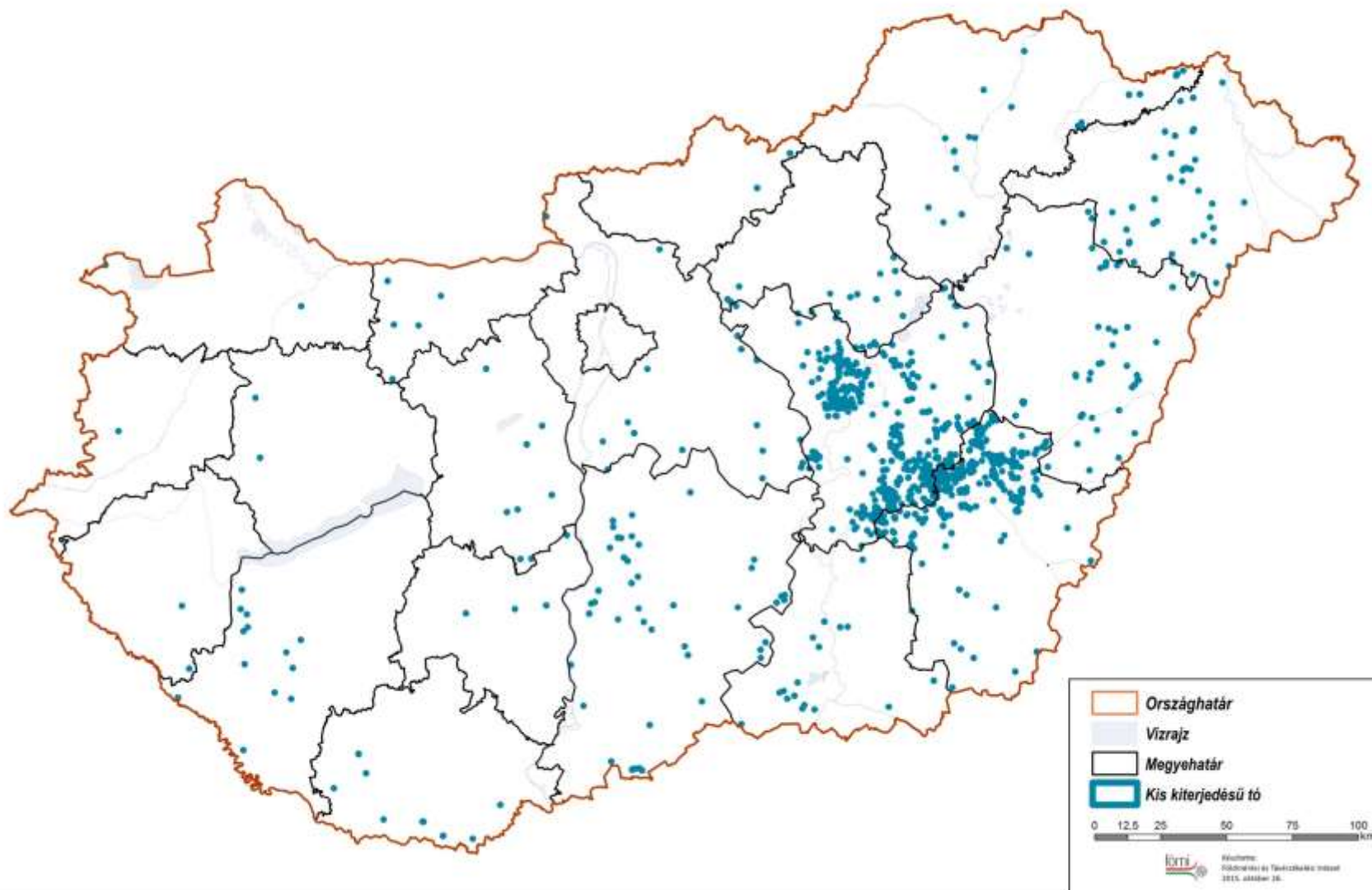

Kunhalom (Tájelemek EFA) KAP tematikus fedvény

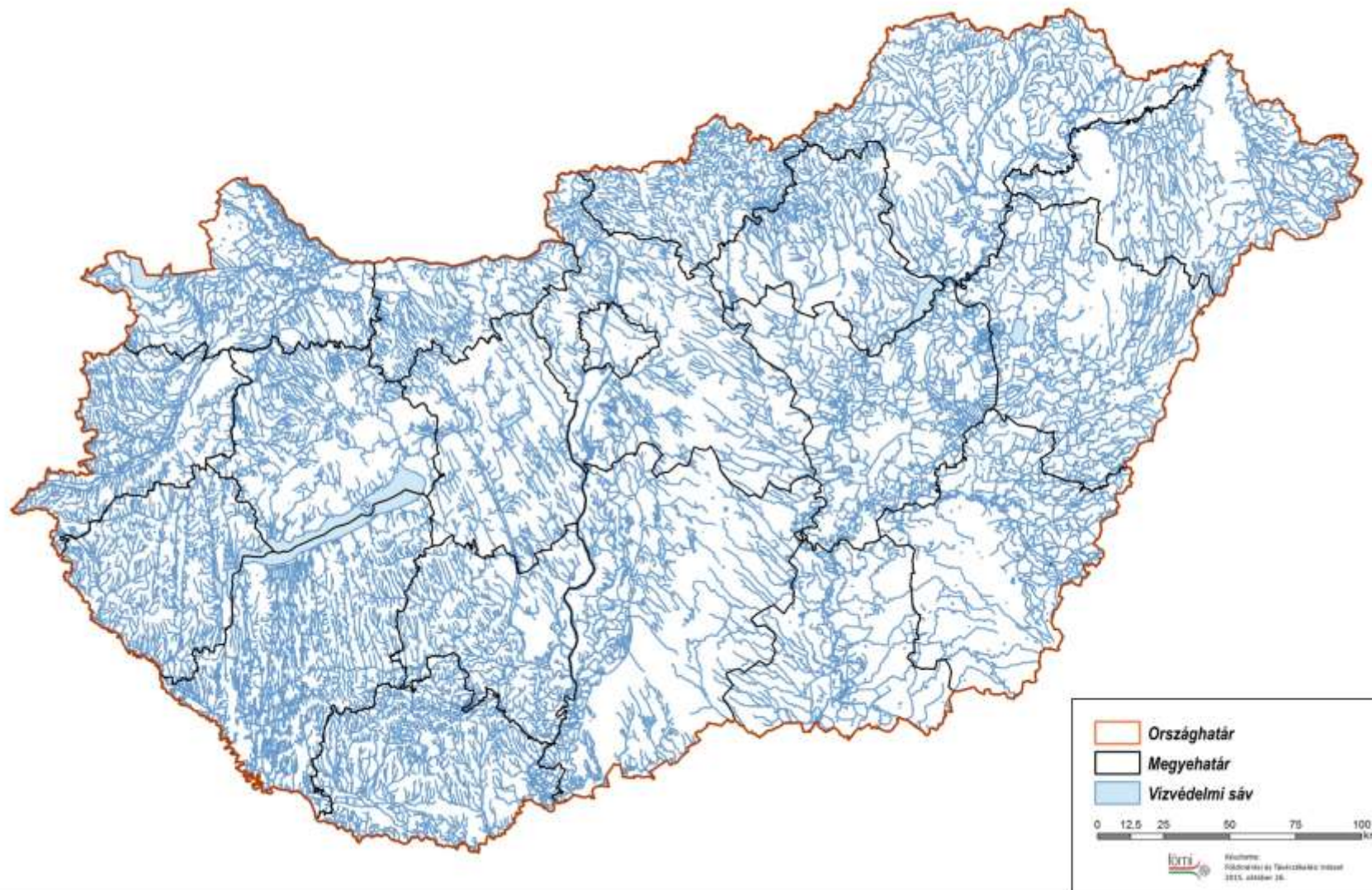

KAP Reform a FÖMI-nél: áttekintés és tematikák
Fény-Tér-Kép – KRF, Gyöngyös, 2015. október 29-30.

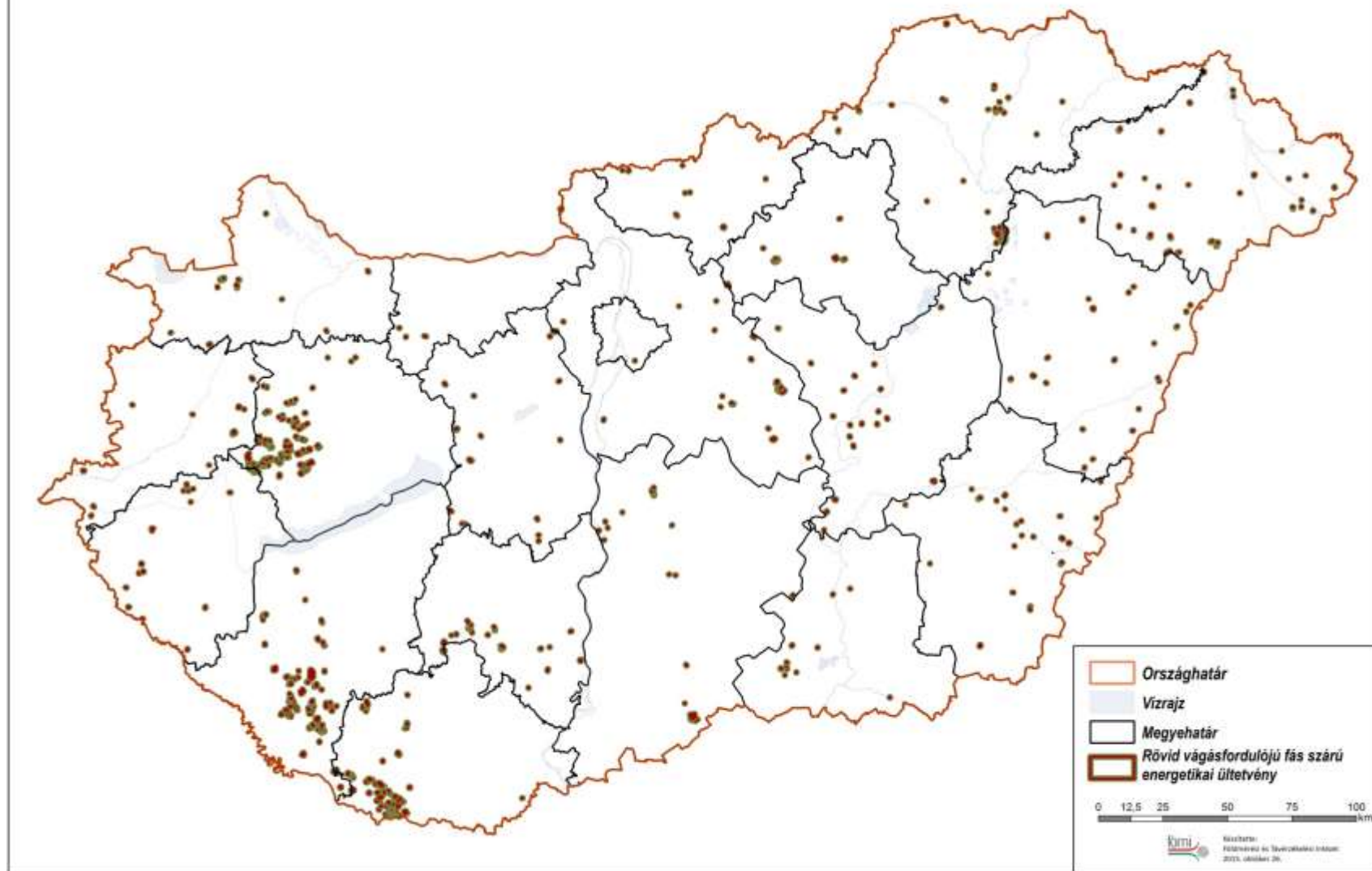
Kis kiterjedésű tó (Tájelemek EFA) KAP tematikus fedvény

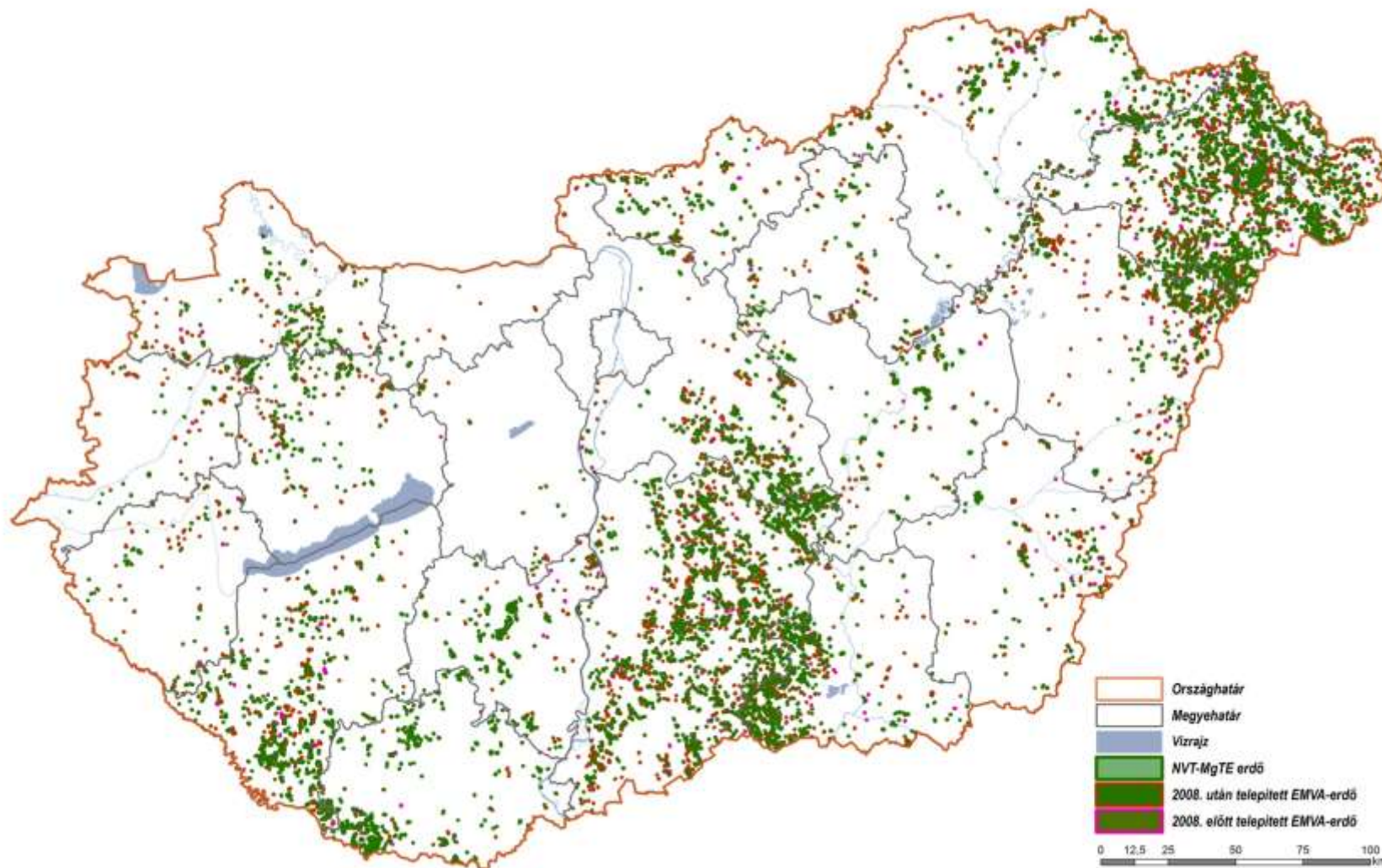
Vízvédelmi sáv (folyó és tó) KAP tematikus fedvény

Rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény KAP tematikus fedvény

NVT-MgTE, és EMVA erdők tematikus fedvényei

Vidékfejlesztési támogatások

„EMVA” FEDVÉNYEK

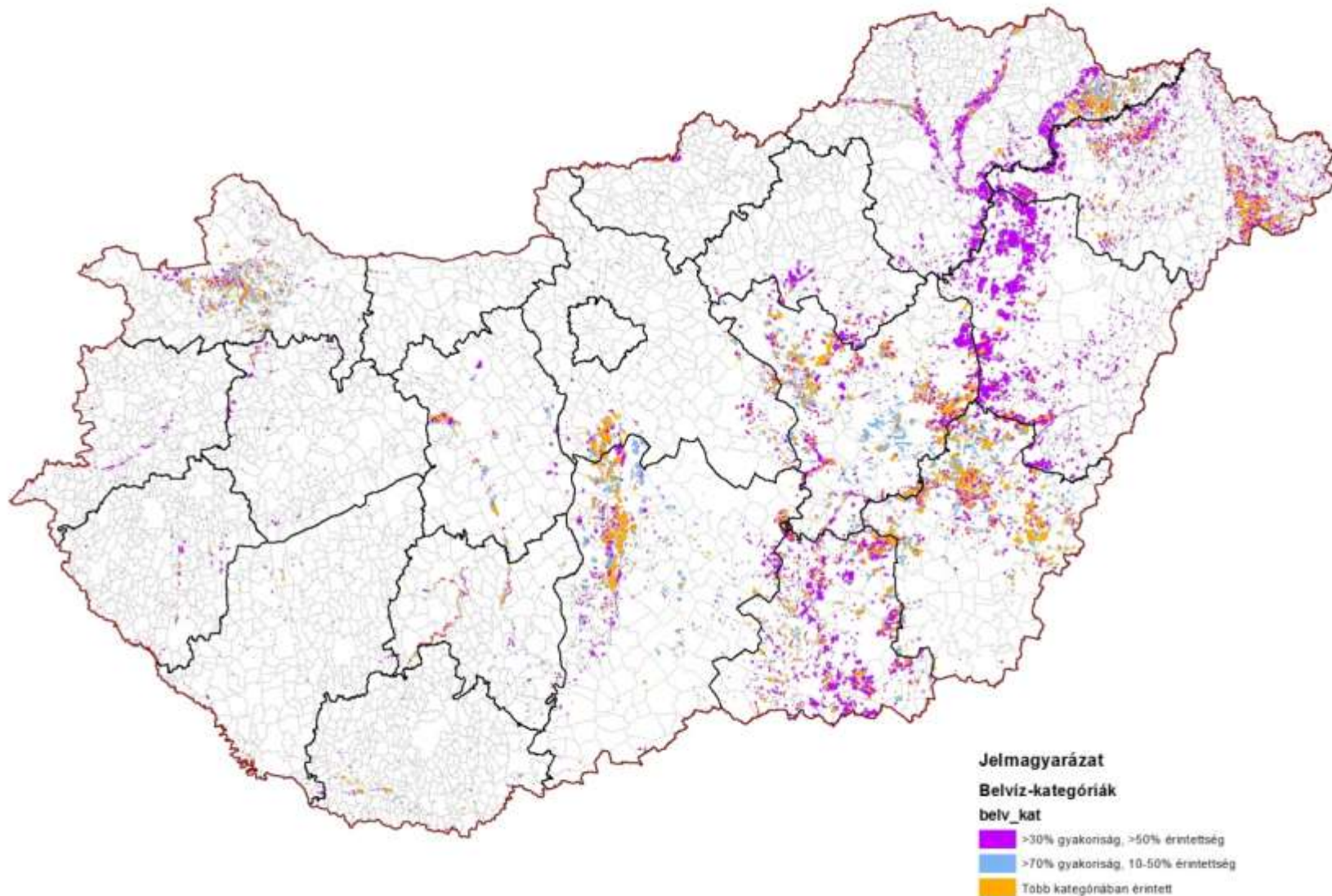
EMVA – Belvízveszélyeztetett területek

Előállítás módszertana:

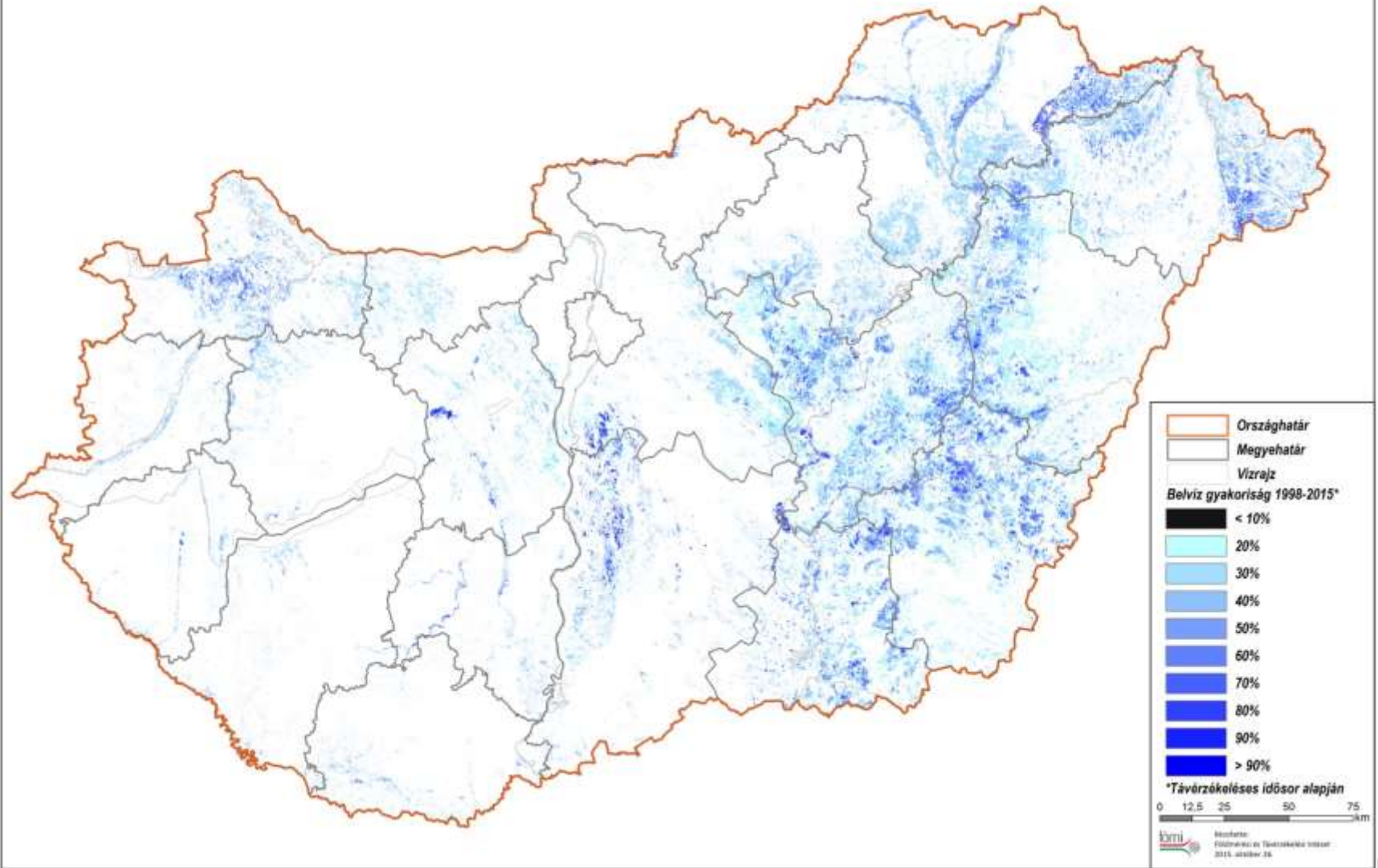
- Kiindulási alap: távérzékeléses elöntés-monitoring idősora (1998-2015)
- Országos 10 méteres raszterállomány: relatív belvízgyakoriság
- A vektoros fedvény alapját a MePAR felszínborítás-poligonok adják, gyakorisági és területi érintettség alapján.

	Belvízelöntés gyakorisági kategóriák								
Blokkal visszametszett felszínborítási poligon területének érintettsége (%)	>10%	>20%	>30%	>40%	>50%	>60%	>70%	>80%	>90%
0-10	2031538	2617114	3512413	3885151	4236033	4447138	4532442	4675350	4730177
10-20	503754	527535	390962	302923	233046	146214	112141	41621	10117
20-30	353251	342065	241056	181111	108346	65199	46161	15231	4566
30-40	271643	259500	166879	112659	55912	30512	23822	6735	2528
40-50	244669	210348	121560	79541	39414	21945	15117	4724	999
50-60	206498	183026	84979	56324	24634	13176	9146	3183	473
60-70	199809	149190	66224	42316	18091	9047	4877	1443	329
70-80	191912	136451	57636	33265	12553	5599	2992	550	133
80-90	187993	121279	41961	23556	8165	3522	1398	245	23
90-100	250372	202866	65703	32527	13178	7020	1278	292	27

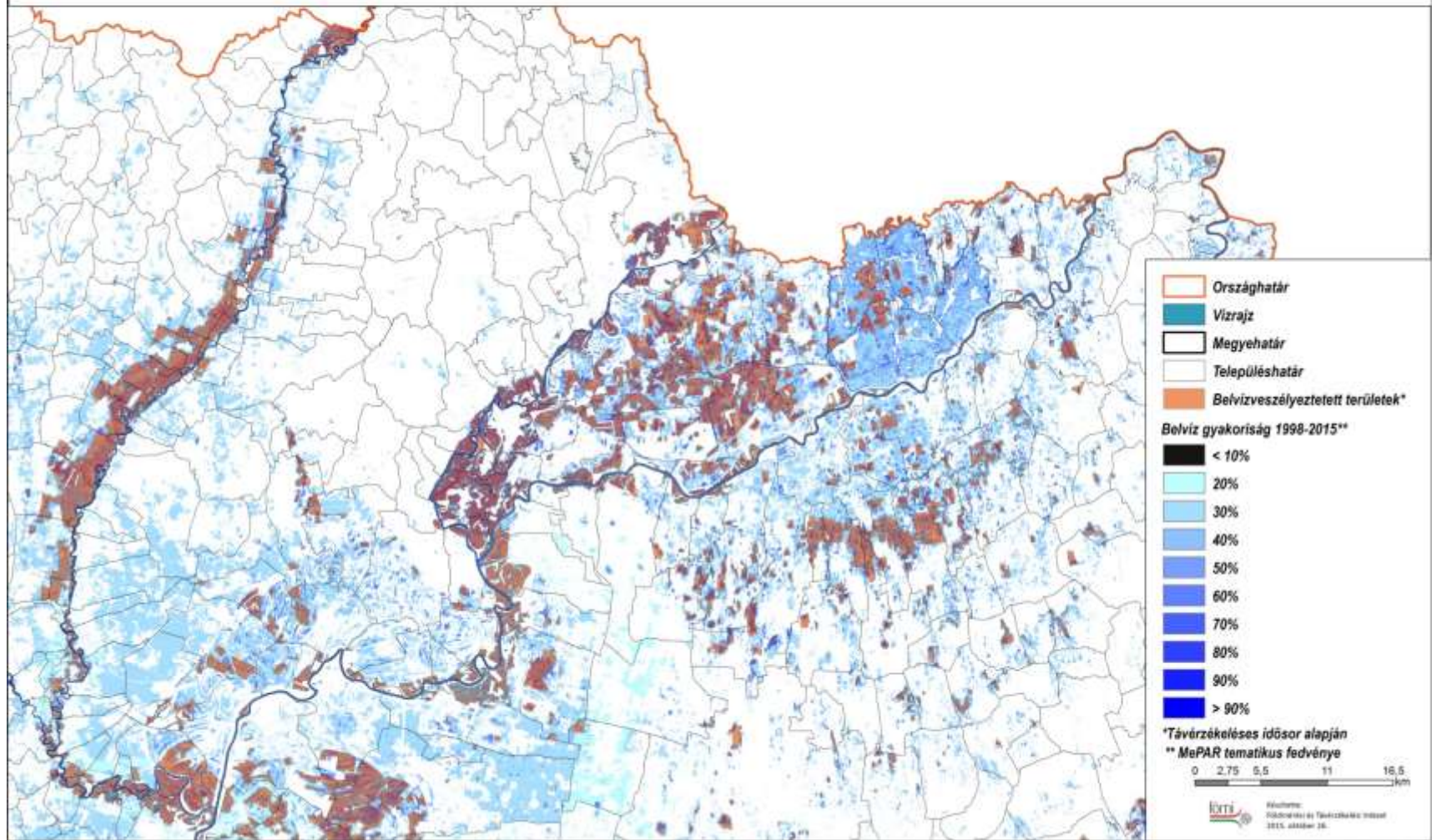
Felszínborítási poligonokra vetített belvíz-kategóriák

Belvíz előfordulás gyakorisága 1998-2015

Belvízveszélyeztetett területek és belvíz előfordulás gyakorisága (1998-2015) (Hernád-völgy és Bodrogek)

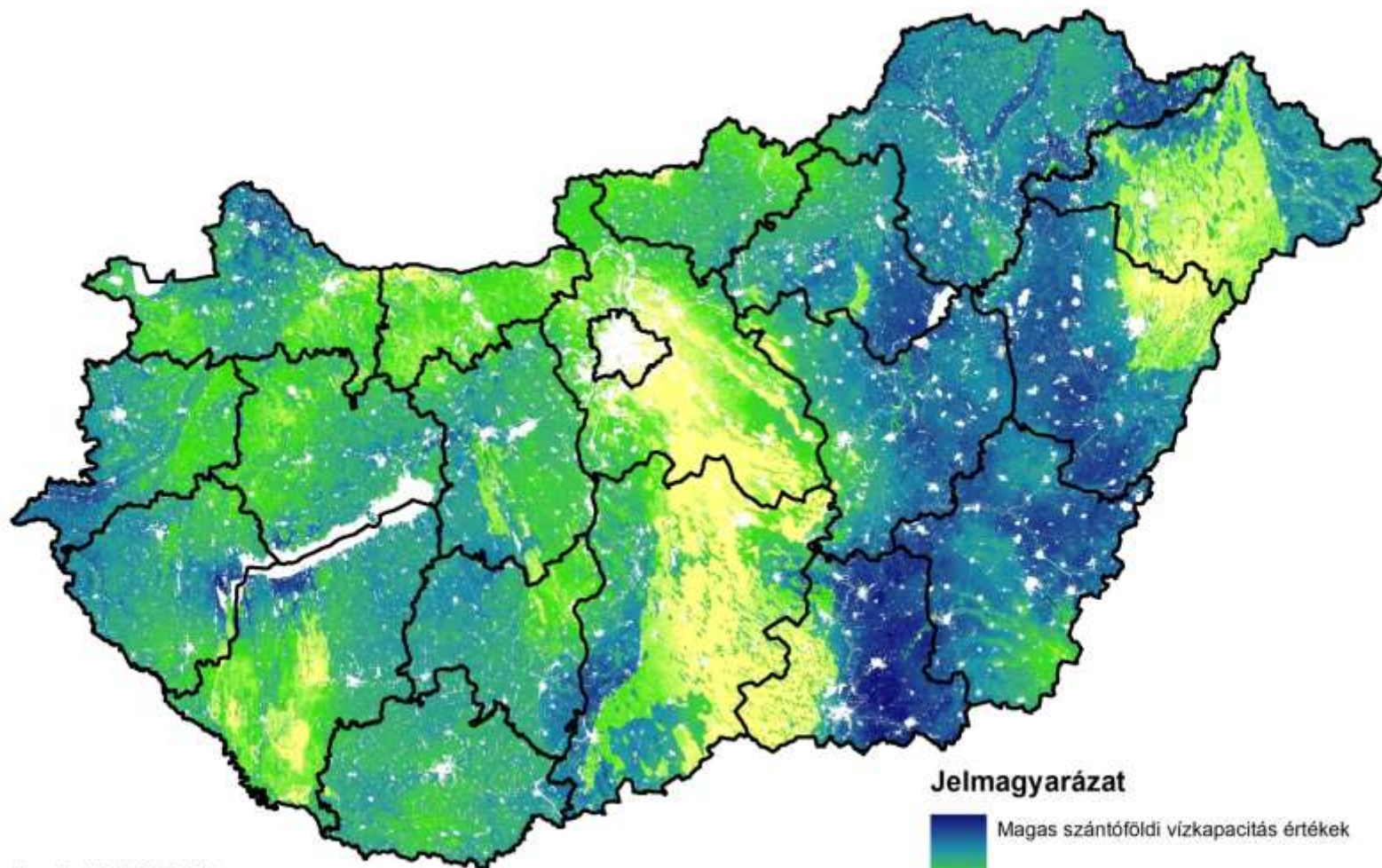

EMVA: Aszálykockázattal érintett területek

Előállítás módszertana:

- **Alapadatok:**
 - Talajkomponens: szántóföldi vízkapacitás (TAKI)
 - Meteorológiai komponens: csapadékösszeg negatív szórása és várható arányának hányadosa (OMSz)
 - Tapasztalati komponens: aszálygyakoriság 10 éves távérzékeléses idősor alapján (FÖMI)
- A vektoros fedvény alapját a MePAR fizikai blokk-poligonok adják, területi érintettség alapján (>20%).
- Országosan kb. 512 000 ha támogatható területet érint, ebből kb. 450 000 ha szántóterület.

A szántóföldi vízkapacitás értékek térbeli elhelyezkedése

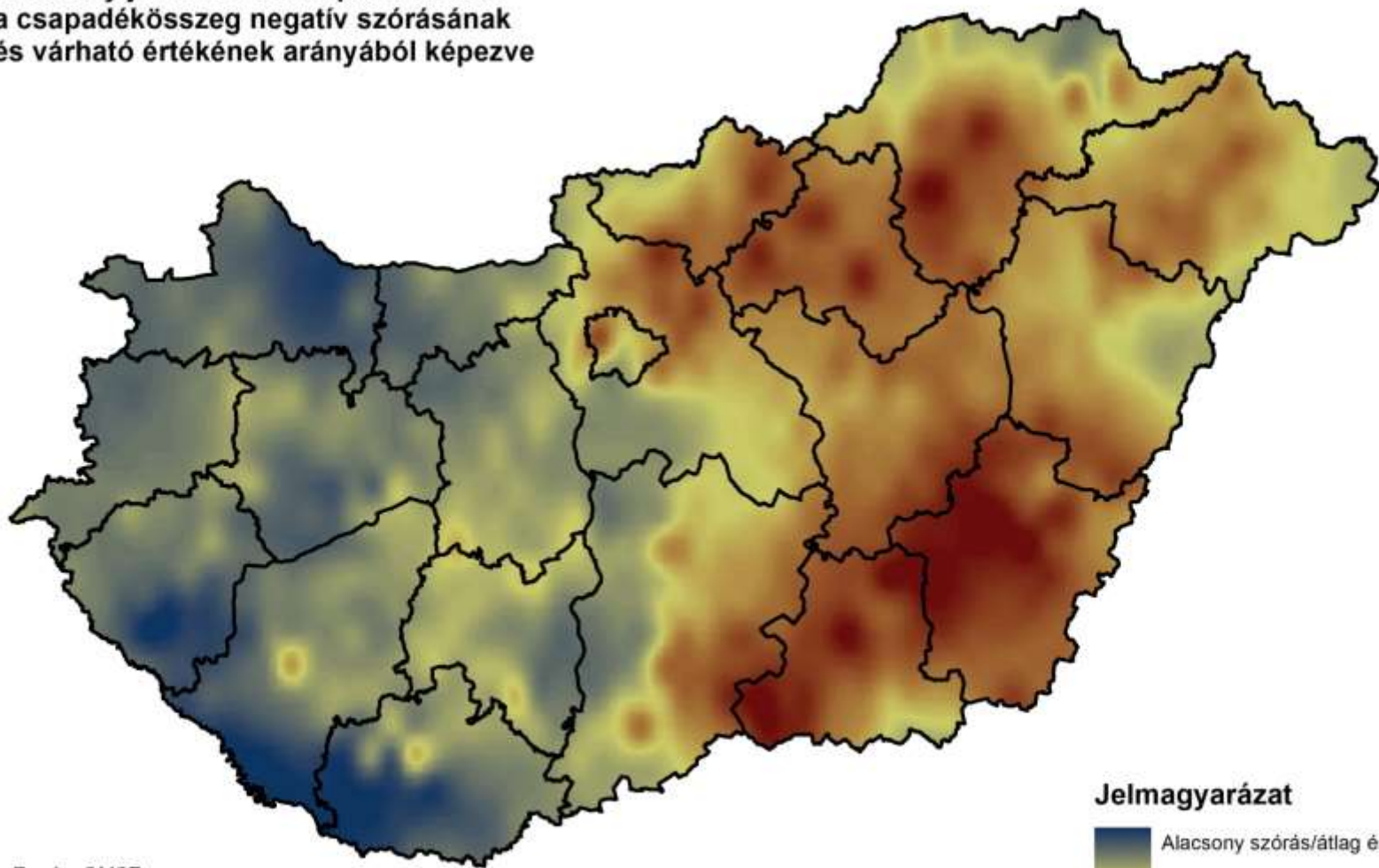
Jelmagyarázat

Magas szántóföldi vízkapacitás értékek
Alacsony szántóföldi vízkapacitás értékek

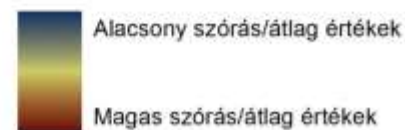

Forrás: MTA ATK TAKI
Szerkesztette: SZIE TTI GISztudio,
Gödöllő, 2015.

Az aszály jellemzésére képzett mutató
a csapadékösszeg negatív szórásának
és várható értékének arányából képezve

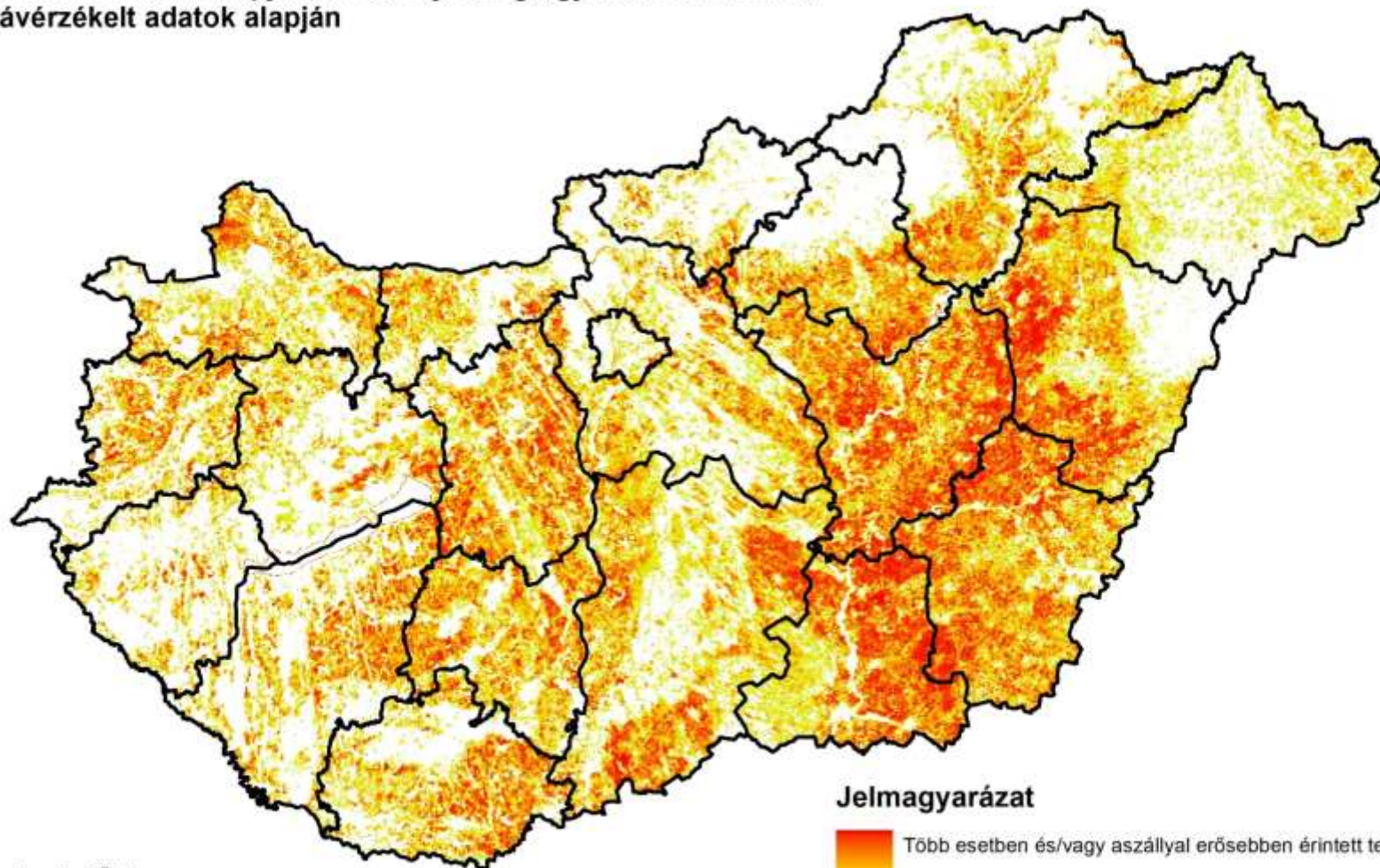

Jelmagyarázat

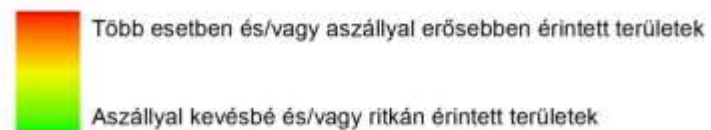

Forrás: OMSZ
Szerkesztette: SZIE TTI GISstudio,
Gödöllő, 2015.

Aszályal érintett területek eloszlása
10 éves adatsor alapján, az aszályosság figyelembevételével,
távérzékelte adatok alapján

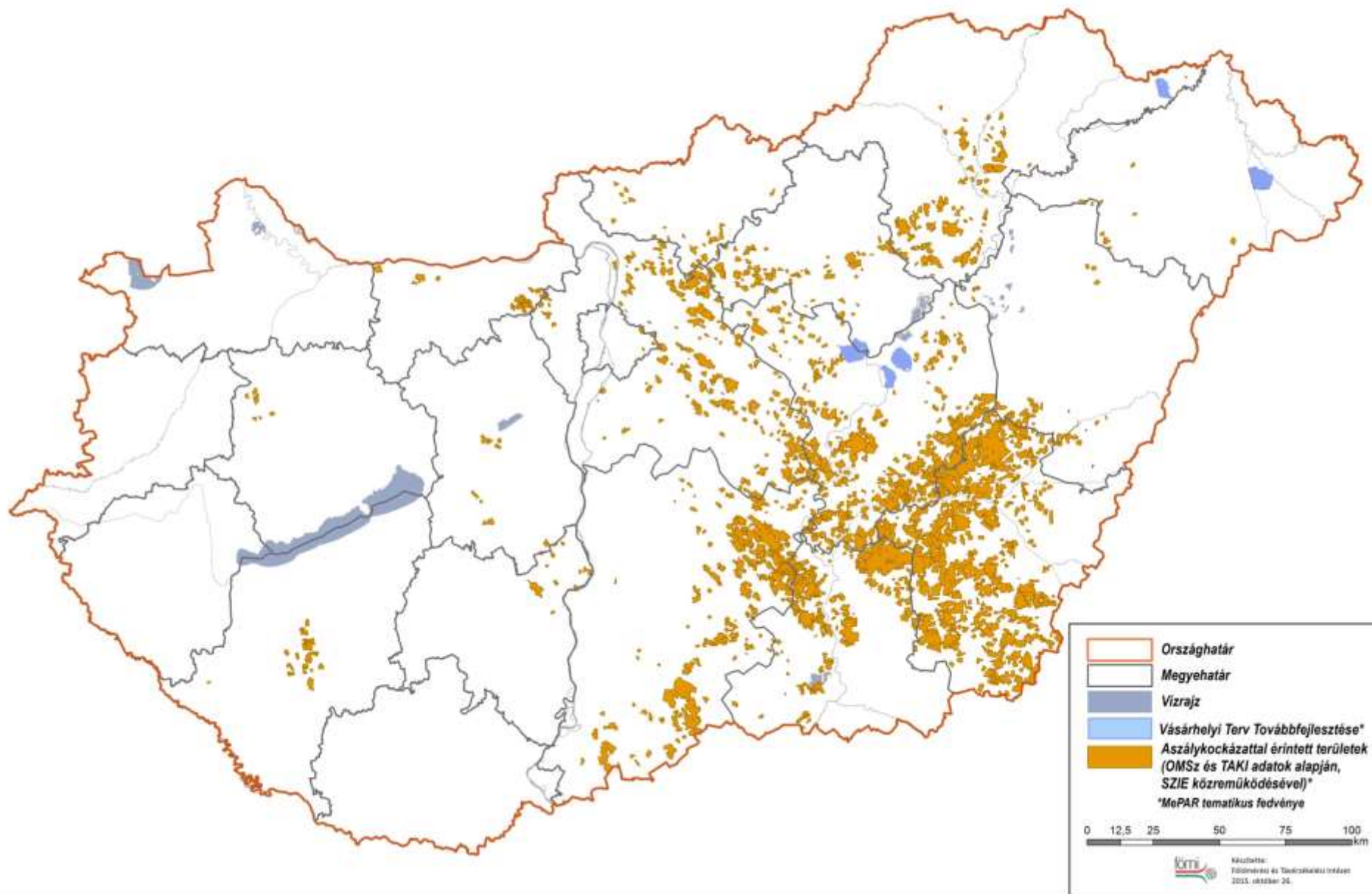

Jelmagyarázat

Forrás: FÖM
Szerkesztette: SZIE TTI GISztudio,
Gödöllő, 2015.

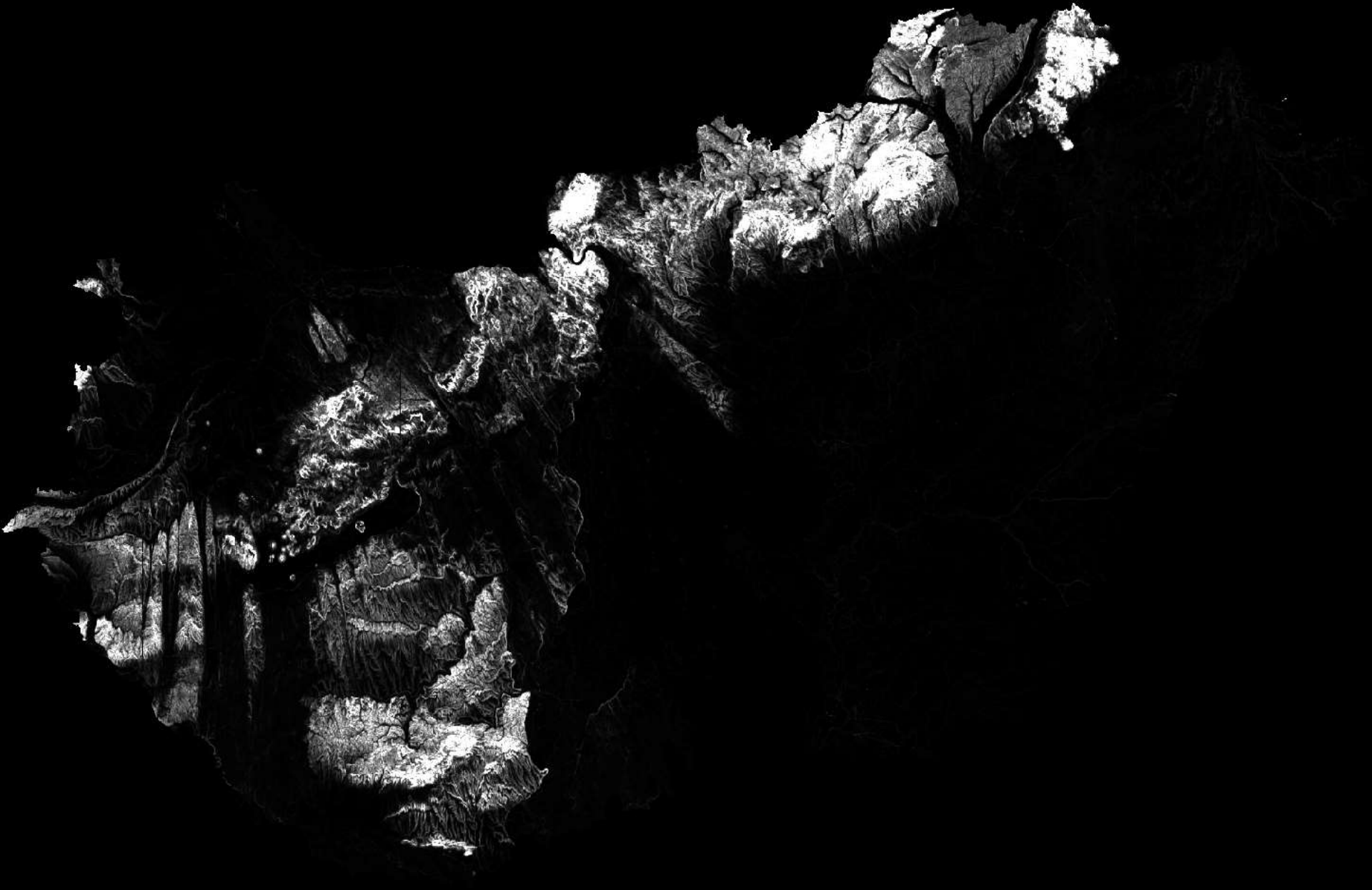
Aszálykockázattal érintett területek tematikus fedvény

EMVA: Erózió-veszélyeztetett érintett területek

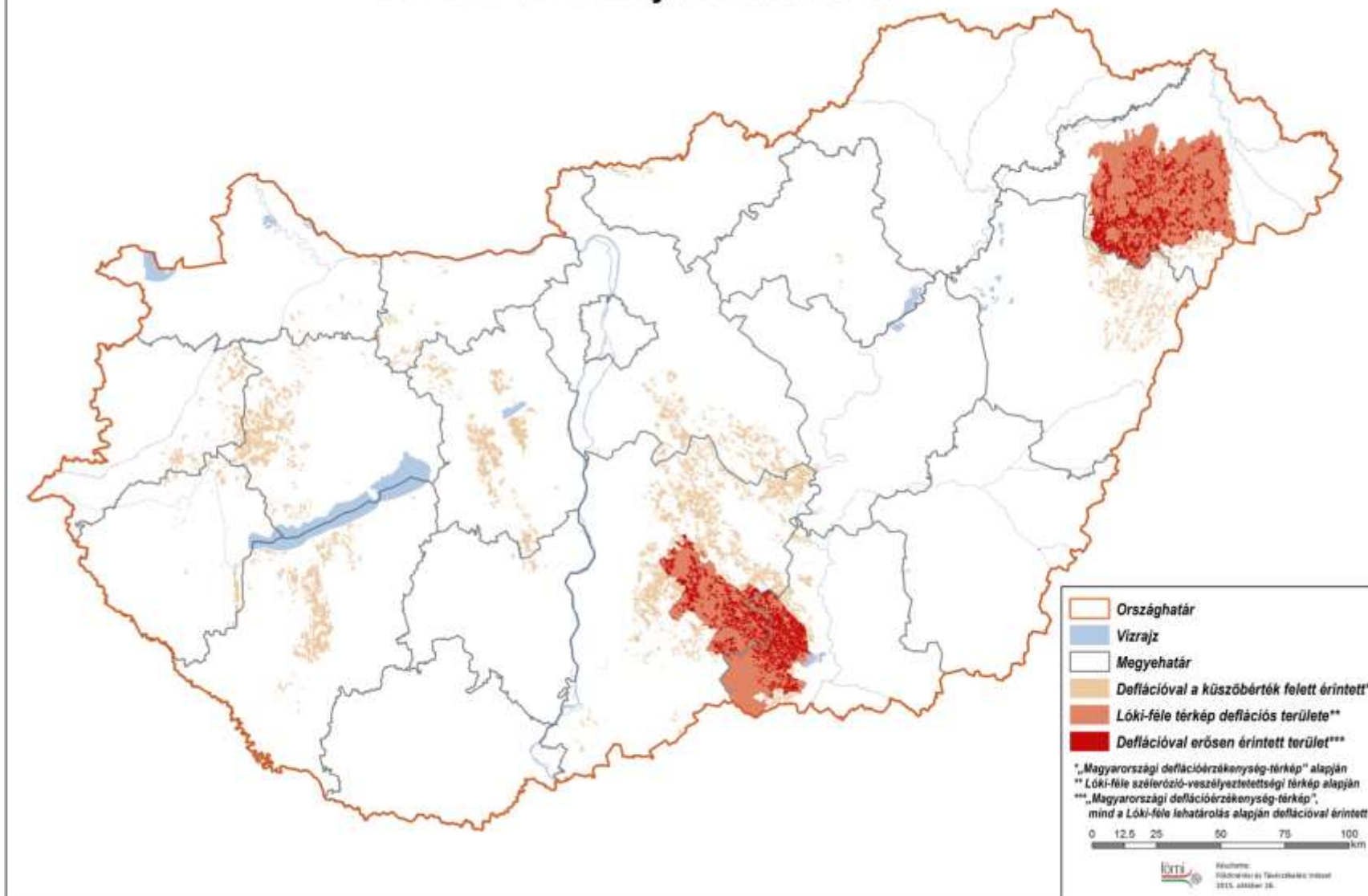
Előállítás módszertana:

- **Alapadatok:**
 - Vízerózió:
 - Talajkomponens: talajerodálhatósági tényező (TAKI)
 - Meteorológiai komponens: sokéves átlagos csapadékösszeg (OMSz)
 - Domborzati komponens: „DDM5-KAP” domborzatmodell (FÖMI)
 - Szélerózió:
 - Magyarországi deflációérzékenység-térkép (MTA-ATK-TAKI, DE Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszék, OMSz)
 - 2009-es AKG mintaterületek (Prof. Lóki József)
 - Lejtés: 12%-nál meredekebb lejtők (FÖMI DDM5-KAP)
- **Feldolgozás:**
 - RUSLE (talajvesztési egyenlet) futtatása országosan, 5 m felbontással
 - Küszöbértékes vágás, vektorizálás, vektor tisztítása
 - Deflációs blokkok: támogatható terület >20%-ban érintett közepesen vagy erősen érzékeny kategóriával
 - Fedvények egyesítése

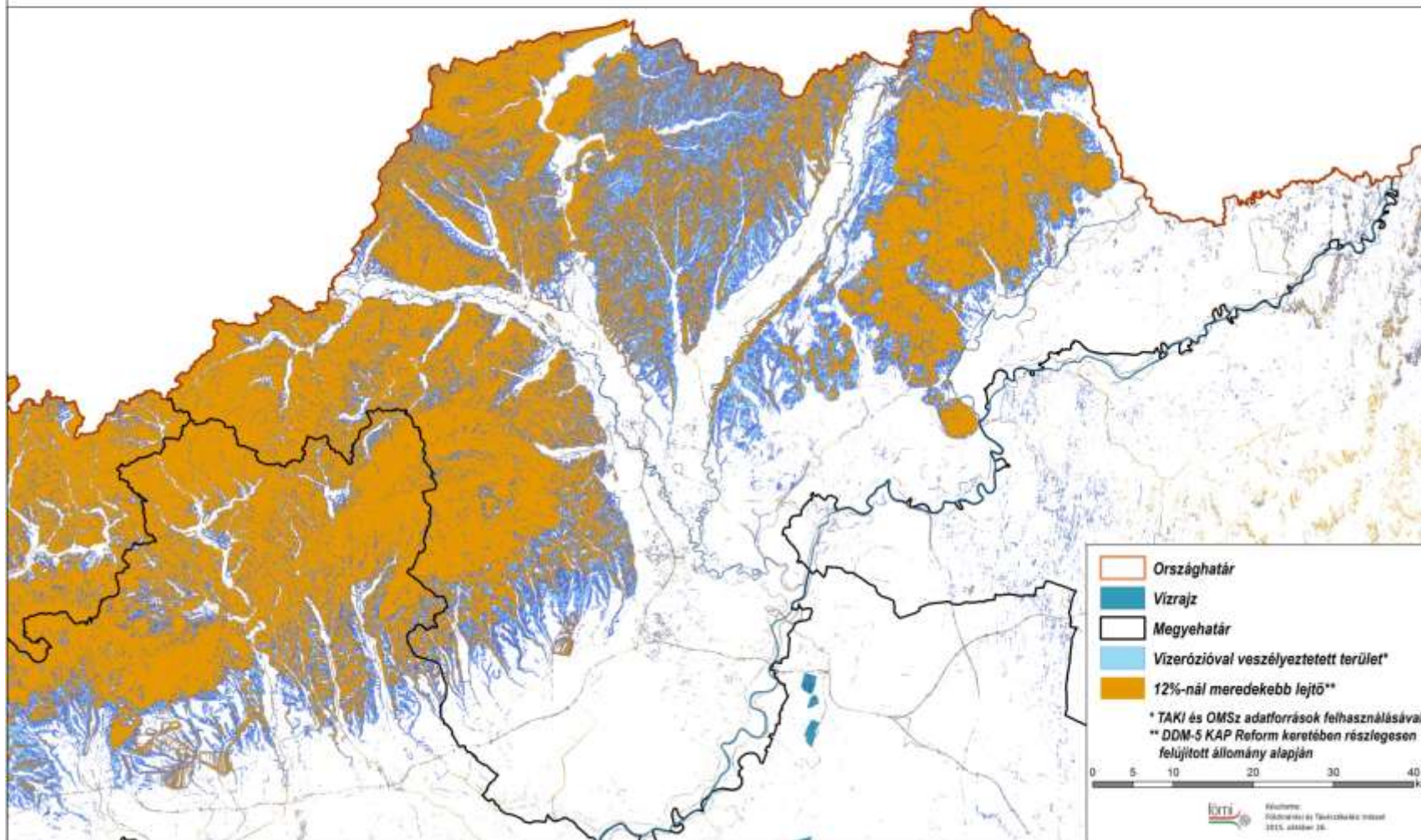

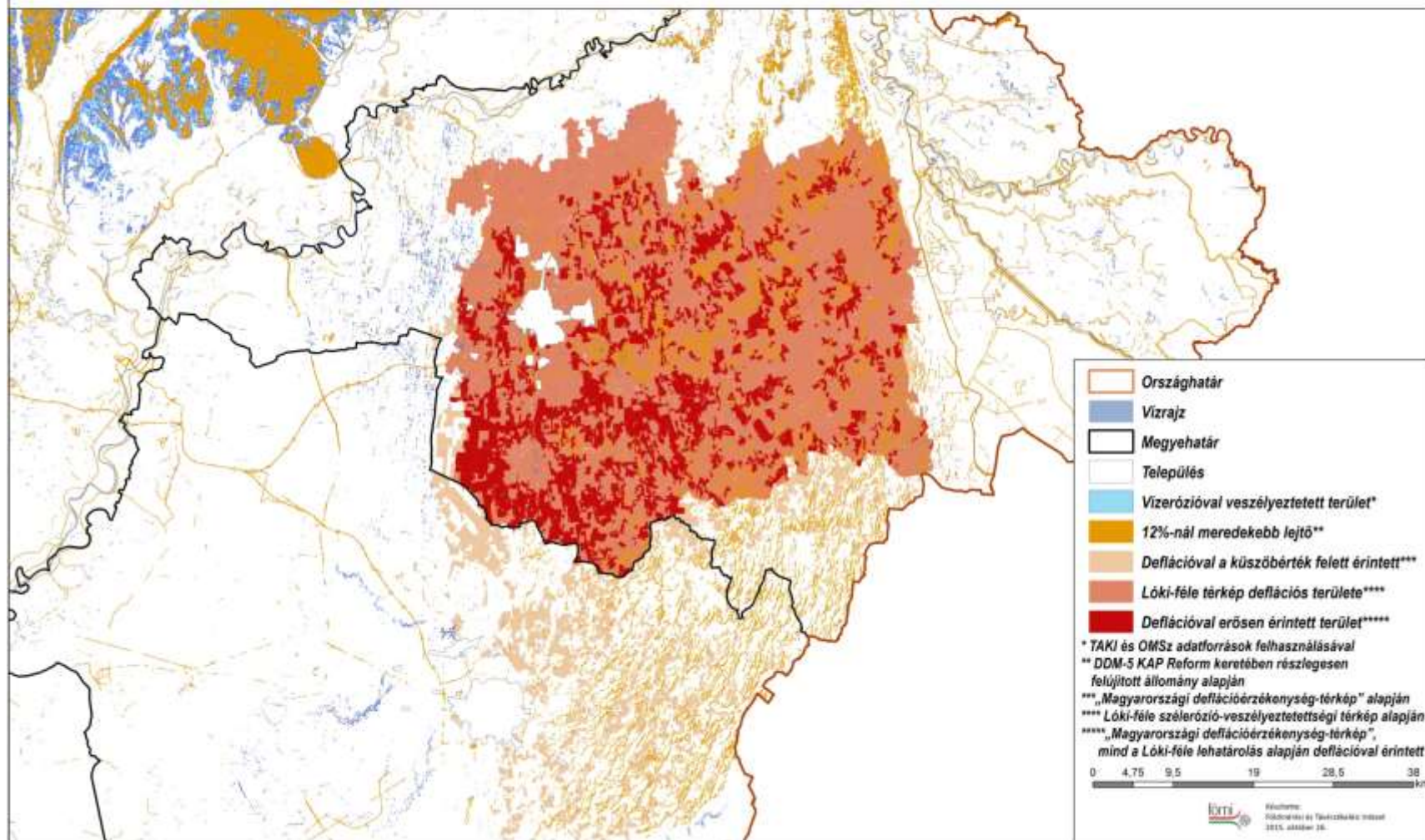
Deflációval veszélyeztetett területek

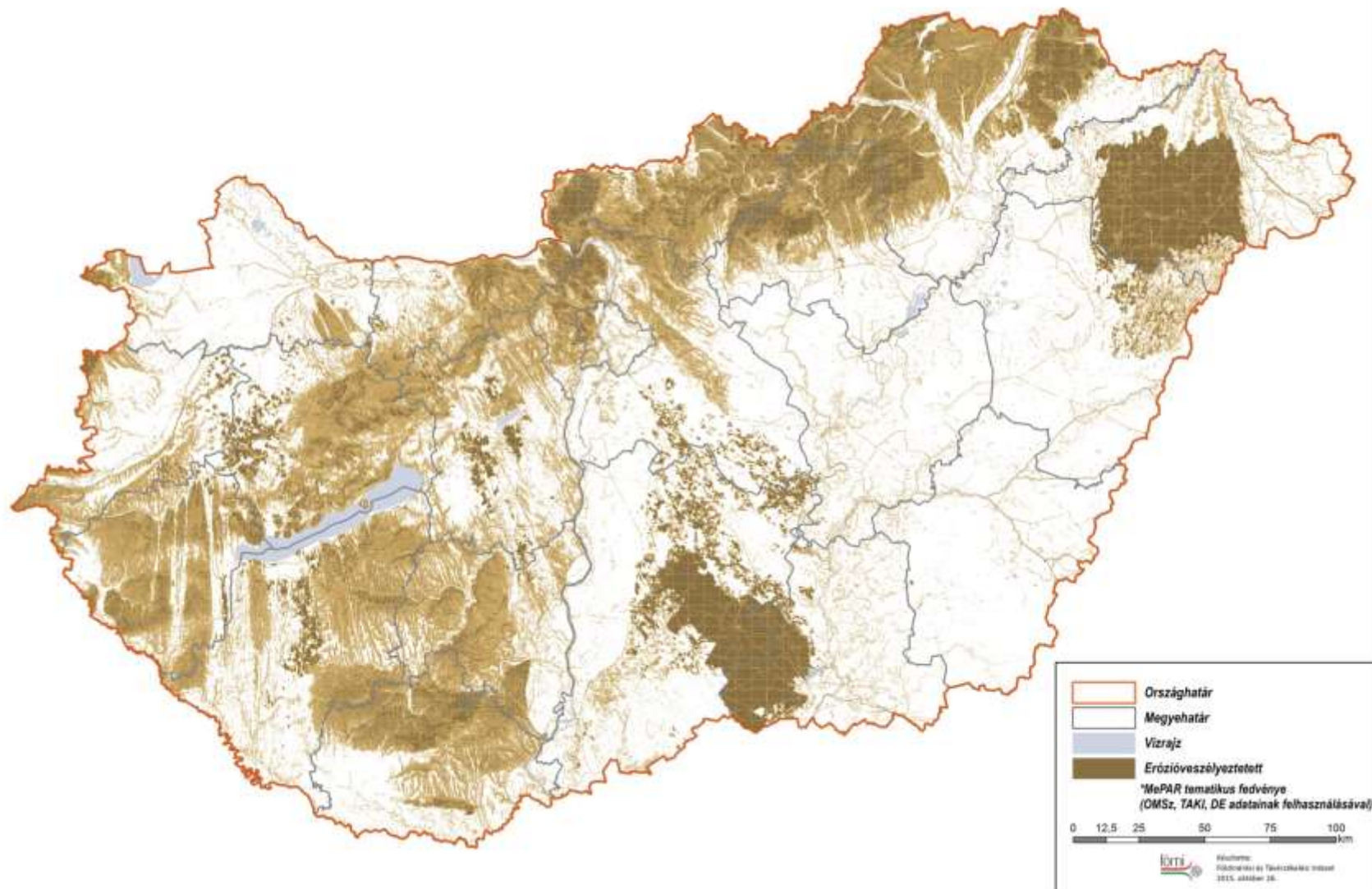
Küszöbérték feletti vízerózióval (talajvesztéssel) érintett területek és 12%-nál meredekebb lejtők tematikus fedvény (részlet)

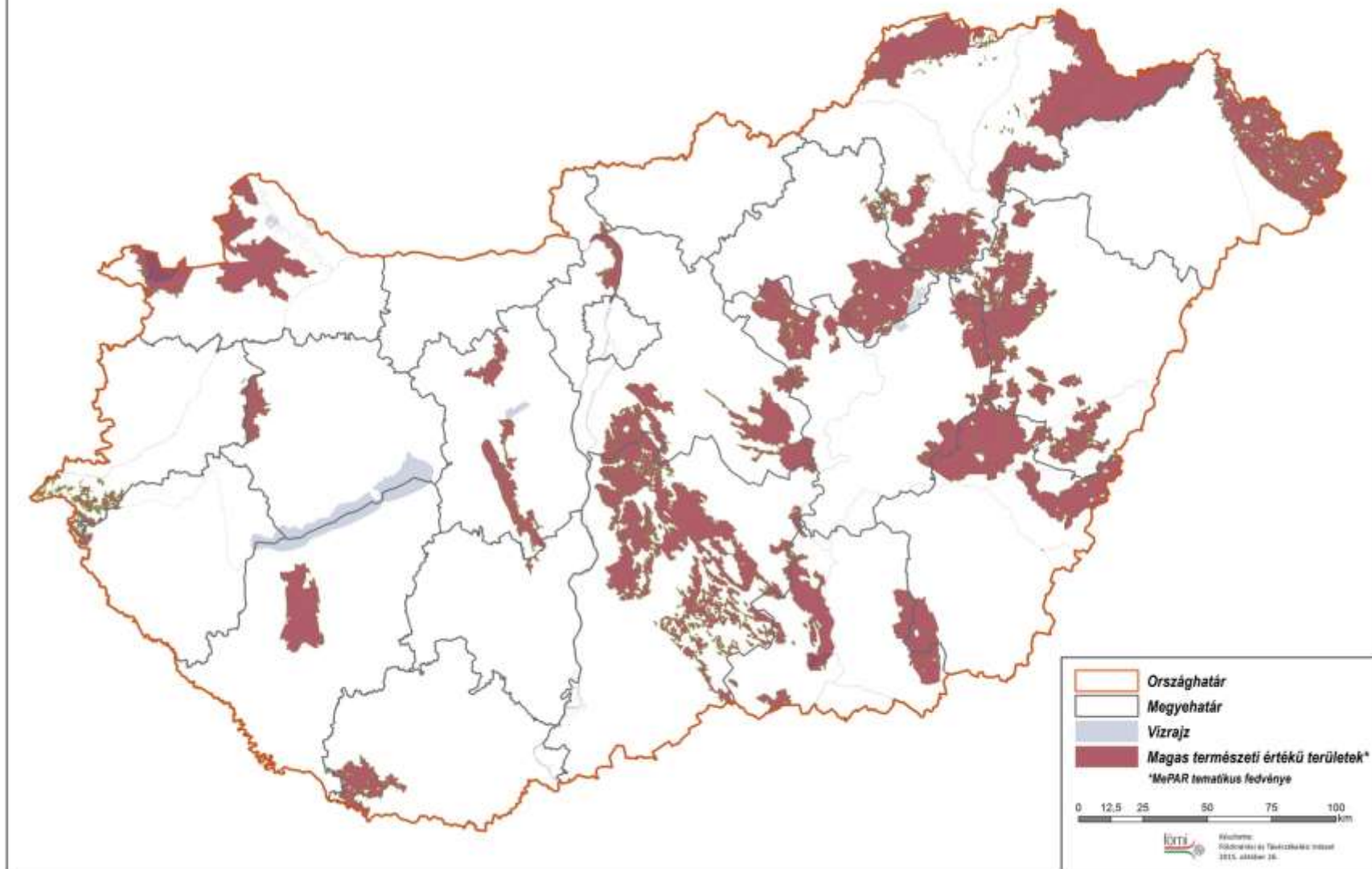
Egyesített Erózióveszélyeztetett területek tematikus fedvény Nyírség

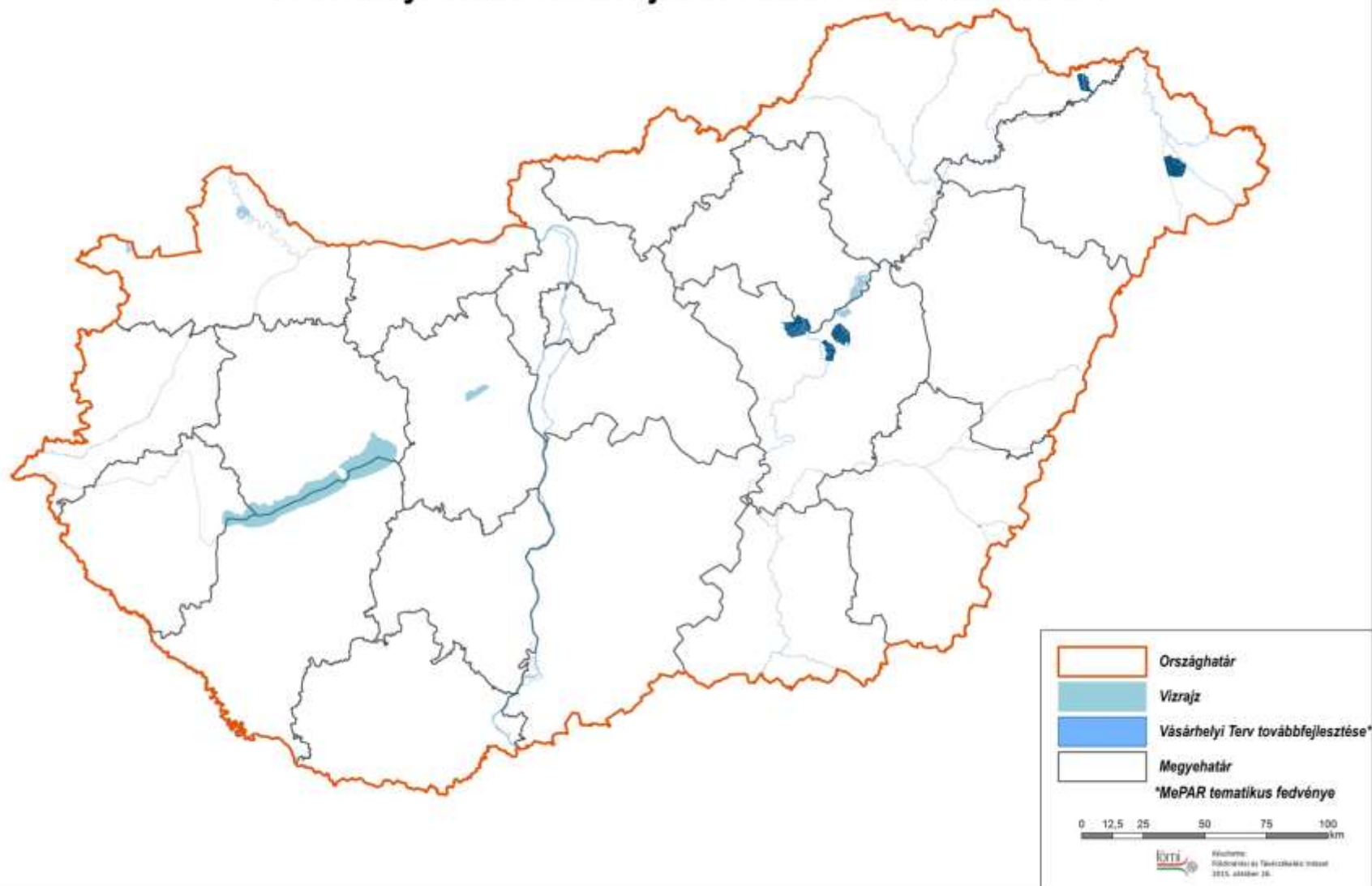
Erózióveszélyeztetett területek tematikus fedvény

Magas természeti értékű területek tematikus fedvény

Vásárhelyi Terv továbbfejlesztésében érintett területek

Köszönjük a figyelmet!

kristof.daniel@fomi.hu